

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 86 · 27. mai
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 27. mai 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 86):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Fra Statsministerens kontor foreligger brev til Stortinget, datert 26. mai 2020, om midlertidig bestyrelse av Barne- og familiedepartementet.

Under henvisning til kongelig resolusjon opplyses det:

«Statsråd Kjell Ingolf Ropstad skal avvikle foreldrepermisjon fra og med 1. juni 2020 til og med 21. august 2020.

Gruppeleder Ida Lindtveit Røse konstitueres som statsråd og overtar bestyrelsen av Barne- og familiedepartementet i den perioden statsråd Kjell Ingolf Ropstad avvikler foreldrepermisjon.»

Presidenten foreslår at brevet vedlegges protokollen, og anser det som vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:25]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Torbjørn Røe Isaksen, Knut Arild Hareide og Henrik Asheim vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:53]: Mitt spørsmål går til arbeidsministeren.

Det er nå gått ti uker siden Stortinget fattet mange vedtak, og ett av dem var å gi de permitterte litt mer pusserom i en vanskelig situasjon. Stortinget sørget for at staten skal kompensere for de neste 18 dagene etter de første 3 i permitteringsperioden. Det var en måte å bidra til sosial rettferdighet på da Norge stengte ned.

Så vet vi at mange av disse har havnet i en svært utsatt situasjon. De får ikke utbetalt penger, men regningene til husleie, barnehage og strøm fortsetter å komme. Nav, som har vært svekket gjennom flere år, gjennom ABE-kutt osv., jobber med ulike tekniske løsninger. De ansatte jobber på spreng, men de er hardt presset, og løsningen lar vente på seg.

Jeg snakket i går med ordføreren i Vestre Toten. I Raufoss, der det er industri, er opp mot 1 200 nå utenfor arbeid. Ordføreren kan fortelle at permitterte fra industrien der nå lever fra hånd til munn, mange av dem. De har ikke sparepenger å ta av, og flere av dem har ikke råd til mat og må få hjelp fra Frelsesarmeen. Det er en ganske dramatisk utvikling i Norge på noen få uker.

Det var ingen som forventet at man skulle få utbetaling samme dag som ordningen kom på plass. Det tror jeg Stortinget var klar over. Men det har altså nå gått ti uker. Man har forsøkt ulike tekniske løsninger – å gå tilbake til det som kunne vært utgangspunktet, nemlig at bedriften, som vet hvem som er ansatt, melder inn automatisk når det er permitteringer.

Nå står det på Navs hjemmesider, og jeg kontrollerte det i morgentimene i dag, at ordningen skal være på plass i midten av juni. Spørsmålet er da: Kan statsråden garantere for at denne ordningen er på plass i midten av juni? Og når den så er på plass, at pengene kommer?

Ansvarlig for Nav i den regionen, som jeg snakket med i går, sier at de ikke regner med å være å jour før utpå høsten – i september, oktober. Så én ting er at betalingene begynner, men når de fram til dem som nå venter på disse pengene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:03:56]: Vi er inne i en veldig, veldig alvorlig krise. Vi har i løpet av noen få måneder kommet opp i omkring 450 000 permitterte og helt ledige. Dette har ingen parallell i fredstid. Dette er ikke finanskrisen, det er ikke oljeprisfallet, det er ikke sysselsettingskrisen på begynnelsen av 1990-tallet – denne økningen på så kort tid har ingen parallell.

Nav-systemet er testet til det ytterste. Vi satte først av 200 mill. kr. Så har vi foreslått 700 mill. kr til – altså nesten én milliard ekstra til Nav. Vi har satt alt annet til side for å håndtere utviklingen av nye ordninger og dagpengene. Det er en veldig alvorlig situasjon også for veldig mange mennesker som nettopp sitter og venter på pengene sine.

Representanten Gahr Støre peker på to litt forskjellige løsninger. Det ene er dagpengene. Nav har seksdoblet behandlingsskapasiteten, men i løpet av en uke i mars kom det inn hundre ganger flere dagpengesøknader enn i en normalsituasjon. Der regner Nav med å være å jour først i slutten av juli.

Når det gjelder ordningen for lønnskompensasjon, har vi valgt å ta de valgene som vi hele tiden har fått beskjed om har vært de enkleste, og som skulle komme raskest på plass, men den vil nå, slik Nav viser til, ikke være på plass før første halvdel av juni. Da er det sånn at når den ordningen er på plass og arbeidsgiver melder inn de relevante tallene, vil utbetalingene ta kort tid,

noen dager. Så settes det opp et eget system for å sikre at de arbeidsgiverne som ikke melder inn, purres, og for å sikre at arbeidstakere også kan søke på egen hånd, hvis arbeidsgiver svikter.

Til slutt vil jeg påpeke at selv om regjeringen og jeg tar ansvar i denne krisen, var det også viktig for oss å formidle klart og tydelig til Stortinget den første helgen at Nav var under et sterkt press. Derfor formidlet vi bl.a. til Arbeiderpartiet at disse ordningene ikke ville komme på plass i løpet av kort tid, men at det ville ta flere måneder. Men vi har nå levert raskere på de fleste av dem enn det vi trodde.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:06]: Jeg trenger ikke å bli belært i at det var en ekstraordinær situasjon. Statsråden bruker det i en beskrivelse her. Stortinget har vært i en ekstraordinær situasjon gjennom flere måneder. Vi har jobbet, fattet vedtak, gjort ordningene mer rettferdige, endret på det regjeringen kom med, slik at det skulle nå ut til flere med en bedre sosial profil.

Vi var også klar over at Nav ville bli testet. Jeg synes det er verdt å minne om at Nav, Folkehelseinstituttet og Arbeidstilsynet gjennom disse årene har vært svekket. De har ikke vært robuste nok til å kunne stå imot en sånn situasjon, selv så ekstraordinær som den har vært.

Jeg har ikke noen grunn til å tvile på at de som jobber i Nav, gjør sitt beste og strekker seg, men spørsmålet er likevel: For andre ordninger har man fått opp tekniske løsninger raskt. Kompensasjonsordningen til bedriftene gjøres gjennom en app basert på tillit. Det virker, det er kommet i gang. Jeg ser ikke for meg at man kan bruke en slik ordning automatisk overfor dem som blir permittert og skal ha lønnstilskudd, men jeg vil jo si at man nå er tilbake igjen der man kunne begynt, nemlig å bruke bedriftenes oversikt, som de ellers melder inn når folk skal ha sykepenger og permitteringspenger. Hvorfor valgte man ikke den løsningen, som var den enkleste, og som var for hånden, fra starten av?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:07:14]: Vi valgte den løsningen vi valgte fordi det, med den informasjonen vi hadde da, var det som ble sagt å være den enkleste løsningen, den som ville komme raskest på plass. Det har vært én eneste prioritering for oss og regjeringen hele veien, og det er, i en ekstrem krisesituasjon hvor Nav blir testet til det ytterste, hvor vi vet at ventetiden kommer til å bli lang for altfor mange mennesker, å få på plass så mange løsninger som mulig. Fordi det har vært en ekstrem situasjon har vi også måttet lage nødløsninger, f.eks. forskutteringsordninger for dagpenger, som kom på plass på en enkel måte allerede 30. mars.

Jeg er uenig i at Nav er dårligere rustet til å møte dette på grunn av regjeringens politikk. Blant annet gjennom 4 mrd. kr tilgjengelig for IKT-investeringer i mo-

derniseringsprogrammet har Nav hatt mulighet nå til å utvikle løsninger på uker eller måneder, som de normalt ville brukt seks måneder, ett år eller enda mer på.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:14]: Situasjonen for dem som står der og ikke får pengene, er allikevel talende.

Jeg har lyst til å stille et annet spørsmål. Nylig meldte NHO at så mange som fire av ti av deres medlemsbedrifter mener de ikke har penger til å betale feriepengene. Det gjelder for vanlige folk som er i bedrifter og som ikke er permittert, ikke er i vanskeligheter, men det gjelder også for andre. Feriepenger er utsatt lønn, det er arbeidstakernes penger, det er en rettighet den enkelte har opparbeidet seg. Jeg har hørt statsråden foreslå at personer i denne situasjonen kan velge å utsette ferien eller kreve at bedriften slår seg konkurs, fordi det er en betalingsforpliktelse som ikke imøtekommes. Det er en svært dårlig løsning for både bedriftene og menneskene dette handler om.

Jeg har lyst til å stille spørsmål til statsråden: Kan han redegjøre for hva som nå gjøres fra regjeringens side, i dialog med næringslivet, NHO og bedriftene, for å sikre at norske arbeidstakere ikke står uten inntekter de er avhengig av når sommeren kommer?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:09:09]: For det første har jeg aldri sagt at det er greit for en bedrift å bruke de ansattes feriepengene og så sette seg ned og forhandle om utsatt ferie. Der er det ingen sammenheng. Jeg har rett og slett pekt på – etter dialog med partene – at en mulighet i dagens lovverk er at man også har en samtale om når ferien tas ut. Det er en mulighet.

Men det er sånn at feriepengene er arbeidstakers penger. Det er ikke bedriftenes eiendom. Bedriften kan ikke bruke dem, skalte og valte med dem som de vil. På kort sikt handler dette rett og slett om bedriftens mulighet til å klare seg videre. Da har vi pekt på låneordningen hvor staten tar 90 pst. av risikoen som det stedet man må gå til hvis man sliter med å betale ut de forpliktelsene man har til de ansatte. De ansatte har også en juridisk rett til i ytterste fall å kreve pengene sine gjennom at bedriften slås konkurs.

Jeg mener vi også må se på hva vi skal gjøre fremover, f.eks. forslaget om man skal ha en egen konto for feriepengene. Jeg mener også det kan være grunn til å se på om man trenger noen endringer i statens lønnsgarantiordning for å ta høyde for den situasjonen vi er i.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:13]: Mitt siste spørsmål gjelder hva vi kan gjøre for å få kortet ned veien fra permittering til arbeid. Det at mange er permittert, gir det håpet at det er mulig å komme tilbake igjen til arbeidsplassen sin, men ordningene kan være innrettet slik at det tar tid, og at det ikke ligger til rette for at man virkelig bidrar til det.

Et av forslagene som er kommet fram, er om man skal vri på ordningene slik at det er et element av lønnskudd, der bedriftene får et tilskudd til å ta tilbake folk i jobb før omsetningen er kommet opp, bruke tiden til opplæring, bruke tiden til arbeid som bedriften trenger å gjøre for å få omsetningen opp, få innbetalingene inn, skattepengene kommer. LO har foreslått en modell, NHO har foreslått en modell. Jeg vet dette diskuteres.

Kan statsråden gi en vurdering av dette? Er dette en ordning regjeringen vil gå inn for? Og hvis den vil det, når kommer det forslag fra regjeringen om å bruke lønnskudd som en del av denne ordningen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:11:12]: Det vi ser nå, er en krise i privat sektor. Det betyr at det helt grunnleggende her er at vi må ha lønnsomme bedrifter som kan gi lønnsomme arbeidsplasser. Det er punkt nummer én. Så mener jeg det også er helt avgjørende at vi ikke tukler med permitteringsregelverket, men at permitteringsregelverket burde stå.

Både jeg og andre representanter for regjeringen har sagt at det å vurdere å se på en lønnskuddsordning i en overgangsfase, det skal vi gjøre. Det er argumenter for det. Det er også vanskelig å lage en ordning som ikke får urimelige utslag som fører til forskjellsbehandling. Men allikevel kan det, i en ekstrem krisesituasjon som vi er i nå, være argumenter for å se på den type løsninger som vi normalt ikke ville hatt.

Så har jo regjeringen både lagt fram et revidert budsjett og også varslet en større proposisjon om fase 3 som kommer i månedsskiftet mai/juni. Der vil regjeringens politikk for denne fasen legges frem og beskrives.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:12:21]: Jeg vil tilbake til det svaret statsråden ga til representanten Gahr Støre om at de som nå venter på permitteringslønnen sin, mangler nesten en månedslønn som de ikke har fått utbetalt. Det er jo sånn at arbeidsgivere i dag rapporterer om inntekt til den såkalte a-ordningen. Det skal skje hver måned. De opplysningene bruker Husbanken og Lånekassen for de utbetalingene de gir. Og Nav bruker dem til å utbetale foreldrepenger, uføretrygd, sykepenge og dagpenger. Sykepenge begrenses til 6G, akkurat som permitteringslønnen skal være. Hva er det i ord-

ningen som gjør at man ikke kan bruke automatiserte ordninger, men må tilbake til en ordning der hver enkelt bedrift må sitte og punse inn lønnen til hver enkelt arbeidstaker? Er ordningen så dårlig? Og så er det jo ganske skummelt at dagpenger og andre ting utbetales basert på de opplysningene.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:13:26]: Det er et veldig godt spørsmål. For – også som et apropos til det representanten Gahr Støre spurte om – den første ordningen, som jeg også har sagt offentlig, som vi både fikk presentert av Nav, og som virket å være en ordning som var raskest, som ville komme så raskt som mulig på plass, var nettopp knyttet til a-ordningen. Også da var det et utviklingsarbeid som ville gå på veldig kort tid, uten utredninger, uten å ha testet og sjekket ut lønninger, fordi ting skulle på plass raskt.

Så viste det seg, da Nav gikk inn i dette, også sammen med sine programmerere og IKT-folk, at a-ordningen ville gi for mange upresise utbetalinger. Altså med andre ord: Veldig mange mennesker ville risikere å få for lite eller for mye, i verste fall tilbakebetalingskrav. Da måtte vi lage en ny ordning, og det er den ordningen som Nav jobber med nå, som er basert på at arbeidsgiver rapporterer inn.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:14:21]: Takk for svaret, men det gir jo ikke noe godt svar på det som er det grunnleggende. Ordningen er jo på plass, den brukes av alle andre. Lønnsinformasjon fra februar ligger der. Det er en ordning som allerede utbetaler 6G når det gjelder sykepenge, og allikevel kan altså ikke ordningen brukes for de 18 dagene, men den brukes for 52 uker på dagpenger osv. Jeg synes det er ganske urovekkende at det ikke er et bedre svar på dette.

Da er mitt neste spørsmål: 400 mill. kr i driftskutt til Nav de siste årene, har det bidratt til at vi har et robust Nav til å kunne løse den type utfordringer vi nå står i?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:15:11]: Det er ingen budsjetter eller alternative budsjetter som har vært i denne sal, som ville bidratt til at Nav hadde kapasitet nok uten ekstra penger, ekstra midler, ekstra ressurser til å håndtere en ledighetskrise som ikke har noen parallell i fredstid. Bare i løpet av en uke i mars var det hundre ganger flere, med opptil 30 000 dagpenge-søknader per uke. Det er ingen parallell til det.

Nå har Nav fått nær 1 mrd. kr ekstra, eller vil få, til å ansette nye folk, men det viktigste for dem i denne sammenhengen – eller i hvert fall viktig – har vært at de har investert tungt i IKT og modernisering av Nav. Det har

gjort at Nav nå har et eget kompetansemiljø som er i stand til å utvikle på uker eller måneder ting som de normalt ville brukt seks måneder/ett år på, kanskje mer.

Presidenten: Gisle Meininger Saudland – til oppfølgingsspørsmål.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [10:16:26]: Statsråden var litt inne på det tidligere, men jeg har likevel lyst til å pirke litt mer borti dette. Vi nærmer oss nå juni og ferie. Det er ganske kort tid til folk skal ta ut ferie og få feriepengene. Mange står faktisk i fare for ikke å motta feriepengene, nettopp fordi bedriftene står i en dyp økonomisk krise. Det gjelder også mange levedyktige bedrifter. Ansatte er jo, som det pekes på her, sikret feriepengene gjennom lønnsгарantifondet, men det vil være en åpenbart lite hyggelig ferie om arbeidstakerne ikke har en arbeidsplass å gå tilbake til når ferien er ferdig. Så hvordan vil statsråden sikre at arbeidstakere får pengene som de har krav på, og som de har innbetalt året før?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:17:16]: Veldig mange, som representanten sier, er nå utrygge, og ikke bare på ferien sin, på om de har en arbeidsplass å komme tilbake til i det hele tatt. Det skyldes at koronakrisen har slått inn i norsk og internasjonal økonomi. Det har gitt oss en situasjon som ikke har noen parallell i fredstid.

Hvis man er dagpengemottaker, får man ikke utbetalt feriepengene når man går på dagpenger. Det har bestandig vært regelverket. Det er ikke noen nylige endringer knyttet til det. Det betyr at de som er i en situasjon hvor de er usikre på om bedriften kan betale feriepengene, må være de som på det tidspunktet er tilbake i arbeid. Da mener jeg at det her først og fremst handler om bedriftens evne til å håndtere utgiftene sine. Det er ikke i utgangspunktet noen forskjell på feriepengene og lønn og annen virksomhet. Vi har pekt på låneordningen, hvor staten tar 90 pst. av risikoen, som den kortsiktige løsningen, men også alle tiltakene for å hjelpe et privat næringsliv og små og mellomstore bedrifter er viktige i denne sammenhengen.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [10:18:22]: Jeg takker for svaret.

Det dreier seg jo ikke om dem som går på dagpenger, men om dem som har en jobb, men hvor bedriften er i en vanskelig situasjon – fordi det er en ekstraordinær situasjon. Stortinget har, som jeg så klart er klar over, vedtatt ekstraordinære ordninger nettopp for å unngå arbeidsledighet og redde levedyktige bedrifter. Men nå er vi i en situasjon hvor ansatte kanskje må slå sin egen arbeidsgiver og sin egen arbeidsplass konkurs for å få

pengene som de selv har krav på, som de selv har betalt inn det foregående året.

Vil statsråden ta en mer aktiv rolle enn å peke på låneordninger, og komme tilbake til Stortinget med en slik ordning?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:19:05]: Jeg mener at det ikke er en god idé å lage en helt ny og helt egen ordning som bare går på feriepengene. Det er fordi feriepengene for det første er arbeidstakerens rettighet og eiendom, men det henger også sammen med hvordan det går med bedriften generelt. Og det er veldig mange bedrifter som sliter, ikke minst små og mellomstore bedrifter. Det handler jo egentlig om likviditeten. Og hvis en har gjort det som en ikke burde gjøre, nemlig brukt eller ikke har mulighet til å betale ut de ansattes feriepengene – selv om en skal synliggjøre det i regnskapet, er det ikke en egen konto – må en f.eks. ta opp lån i den nye lånegarantiordningen, og så kan en også få hjelp fra de andre ordningene som vi har opprettet for å redde bedriftene.

Så mener jeg at på sikt – ikke om ett år eller to – bør vi vurdere om vi skal ha en regel om en egen konto. Vi må også se på om det trengs noen endringer i lønnsгарantiordningen, enten midlertidig eller permanent.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:20:20]: Det er flere hundre tusen selvstendig næringsdrivende i Norge. Det er 150 000 som har det som hovedinntekt. I mars lagde Stortinget en egen ordning for frisører, drosjesjåfører og andre – alle som driver en liten butikk, alle som er selvstendig næringsdrivende. Der slo vi fast at selvstendig næringsdrivende skulle få 80 pst. av inntektstortfallet etter 16 dager, for å gi en trygghet for personinntekten. Det har til min store forundring Høyre syntes har vært urimelig godt for alle de små gründerne – de som tør å satse sine egne penger, og som har den usikkerheten – og har da fremmet en egen proposisjon som nå skal behandles, der det varsles at man skal stramme inn ordningen, at 80 pst. er en for stor inntektssikring for alle de selvstendig næringsdrivende rundt omkring i Norge.

Hvorfor synes Høyre og Torbjørn Røe Isaksen det er galt at vi skal hjelpe selvstendig næringsdrivende på den måten i den fasen vi er i nå?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:21:24]: Proposisjonen handler om det stikk motsatte av det representanten nå sier. Grunnen til at vi trenger denne proposisjonen, er at dette er hjemlet i koronalooven. Koronalooven går ut 27. mai, hvis jeg ikke husker feil. Hvis denne

ordningen skal fortsette, må den hjemles i en egen lov. Det er jo fordi vi skal fortsette med dette at vi fremmer en egen proposisjon om det.

Det er riktig at vi i den proposisjonen foreslår at departementet gjennom forskrift kan senke ytelsen. Det er ikke fordi vi har planer om å gjøre dette nå, eller fordi selvstendig næringsdrivende ikke skal få den hjelpen de trenger nå. Det er fordi det har vært forutsatt, også fra Stortingets side, at alt dette skal være midlertidige tiltak i en krisesituasjon. Det også å kunne senke kompensasjonen gradvis hvis krisen avtar og behovet blir mindre, mener jeg er fornuftig. Men det betyr ikke at ordningen blir borte nå, den er varslet å vare også utover høsten, og det betyr ikke at det er planer om å senke nivået.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Presidenten vil oppfordre representantene til å benytte Antibac-stasjonene ved hver talerstol for å sikre smittevernet på en best mulig måte.

Audun Lysbakken (SV) [10:22:49]: Torill Evensen er nattresepsjonist ved Comfort-hotellet på Flesland i Bergen. Hun ble permittert 12. mars, som mange andre, og skulle få lønnskompensasjon for de første 20 dagene – nesten en månedslønn. Torill har fortsatt ikke fått pengene, og som de fleste lavtlønte har hun ikke penger på bok. I en sak i FriFagbevegelse forteller hun at hun har måttet hente mat hos Frelsesarmeen for ikke å sulte.

Jeg tror det for mange arbeidsfolk som er i denne situasjonen, er vanskelig å se på at de må vente og vente på pengene mens regjeringen jo har utvist veldig stor kreativitet for å sørge for at krisepakken for bedriftene kom på plass på svært kort tid.

Mitt spørsmål til statsråden er: Har han, da han så at pengene ikke ville komme i mai heller, vurdert nødløsninger av typen å ta i bruk Finans Norge og bankene, som han gjorde for bedriftene, også for vanlige arbeidsfolk? Og hvis pengene ikke kommer i juni heller – vil han da vurdere nødløsninger?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:23:56]: Vi har allerede satt opp nødløsninger. Det er fordi det har vært helt nødvendig, nettopp fordi det – som representanten Lysbakken beskriver – for mange folk ikke har en sparekonto å leve av eller penger som bare ligger der som man kan bruke. Det handler om å få penger nå. For dagpenger er det satt opp en forskutteringsordning hvor det allerede er betalt ut rundt 3 mrd. kr.

Når det gjelder vurderingen av disse første 3–20 dagene: Da vi i mai fant ut at ordningen ville bli forsinket, måtte vi likevel konsentrere oss om å få den på plass så raskt som mulig. Men det er klart at hvis det skulle vise

seg at noe svikter, må vi vurdere nødløsninger knyttet til det også.

Jeg vil bare gjenta at selv om det er regjeringens og mitt ansvar å gjennomføre, ble altså Stortinget behørig informert – bl.a. gjennom formuleringen om at opprettelsen av nye inntektsordninger ikke ville være mulig å få på plass på kort sikt. Det er altså ikke sånn at Stortinget ikke har fått informasjon om at noe av dette vil kunne ta tid.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:25:05]: Det sier jeg heller ikke, men jeg spør om regjeringen har vurdert tiltak som kunne gjort at det gikk raskere. Nå er vi altså i en situasjon hvor mennesker står uten mat på bordet. Da kan ikke regjeringen bli irritert over at de får spørsmål om det. Vi kommer til å spørre om det så lenge det ikke er svar, fordi det er behov for at det går enda raskere. Men nå har jeg hørt at statsråden i hvert fall vil vurdere nødløsninger. Det er bra.

La meg da spørre om en annen ting i tilknytning til dette, for i Aftenposten i dag er det en stor sak knyttet til arbeidere som sier at de har blitt bedt om å jobbe gratis under permittering. Jeg skal ikke be statsråden gå inn i den konkrete saken på Hankø, for det ser jeg at Arbeidstilsynet skal gjøre, men LO har tidligere meldt frykt for at det foregår misbruk av permitteringsordningene. Da vet vi det er sånn at arbeidstakere i en sånn situasjon kan bli straffet hardt for trygdesvindler, mens det er få eksempler på at arbeidsgivere har blitt straffet for det. Derfor mener vi det er på tide med en lovendring som gjør at det svir mer for arbeidsgivere å misbruke ordningen. Er statsråden enig i det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:26:16]: Det er jeg enig i. På toppmøtet om arbeidslivskriminalitet, som vi hadde for et par dager siden, varslet vi en lovendring – eller i hvert fall at det skal ut på høring – som også innebærer at vi vil vurdere straffebestemmelser eller reaksjoner for dem som bryter permitteringsregelverket. Og la det bare være helt klart som et generelt poeng: Det er ikke lov å permittere de ansatte og så be dem komme tilbake og gjøre en jobb. Om man så kaller den jobben for dugnad, er det ikke dugnad hvis det er en jobb i tilknytning til bedriften.

Igen som et generelt poeng er det også sånn at hvis man f.eks. skader seg mens man utfører dette permitteringsbruddarbeidet, er man ikke dekket av de normale ordningene for skader på arbeidsplassen. Det er misbruk av permitteringsordningene, uten at jeg kan gå inn på konkrete saker, men det er regelverket, og det er klart og tydelig.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:27:38]: I dag forskjellsbehandles arbeidsløse. De som ble ledige før krisen, får litt over 60 pst. av lønnen i dagpenger. De som ble ledige etter krisen, har 80 pst., opp til 3G. Mange av dem som ble permittert før krisen, har lav inntekt og lite formell utdanning. Det er folk som kan slite med å få seg jobb igjen, og nå er jo ledigheten spådd å bite seg fast på et historisk høyt nivå lenge. Det betyr at mange ledige har lite å leve for i lang tid framover, ikke minst blant dem som ble ledige før krisen, som har blitt et slags B-lag på mindre dagpenger blant de arbeidsløse. Vi skjønner ikke hvorfor vi skal forskjellsbehandle folk på den måten. De er arbeidsløse i den samme virkeligheten og i den samme krisen. Synes statsråden det er rimelig at de som ble ledige før krisen, har mindre å leve av enn de som ble ledige som følge av krisen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:28:38]: Jeg skjønner at for dem som ble arbeidsledige før koronakrisen, kan det virke urimelig. Men jeg forstår også hva Stortinget har tenkt da de vedtok dette. Det Stortinget har tenkt, og som regjeringen også har sluttet seg til og vært enig i, er at i en ekstraordinær situasjon trenger man ekstraordinære tiltak. Da er det slik at flere av de tiltakene som har kommet nå, har en startdato, og de vil også ha en sluttdato – dvs. det vil ikke være permanente tiltak.

Så er det allikevel slik at for dem som har blitt permittert eller har vært arbeidsledige før koronakrisen, har det vært helt nødvendig å gjøre endringer. For eksempel ville det vært meningsløst å sende folk ut igjen i et arbeidsmarked i et nedstengt Norge fordi dagpengeperioden tok slutt. Derfor har vi vært nødt til, og det har vært viktig, å utvide dagpengeperioden, slik at folk får den støtten de skal ha frem til vi har et tilnærmet normalt arbeidsmarked igjen.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:29:40]: Rødt har også støttet at vi har tiltak som er ekstraordinære – selvsagt – for å håndtere krisen. Men det viktige er vel at koronaledighet ikke skiller seg noe vesentlig og fundamentalt fra annen arbeidsledighet, for de fleste som vil være arbeidsløse, vil være det ut dette året, sannsynligvis. De lever i den samme virkeligheten, de har de samme utfordringene i hverdagen med at pengene ikke strekker til – enda verre for dem som ble ledige før krisen. Stortinget har også ønsket – og har uttalt det i starten av krisehåndteringen – at vi skulle unngå et a-lag og et b-lag

blant de arbeidsløse. Det vil være fullt mulig, hvis det er flertall for det, å rette opp i den uretten ved å sørge for at man ikke forskjellsbehandler på denne måten. Jeg lurer på om statsråden ser at denne urimeligheten er det ikke noen saklig grunn til skal vedvare, gitt at denne krisen varer lenge framover, og at de vil stå uten arbeid i trolig lang tid framover.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:30:45]: Det er en saklig grunn i den forstand at en ekstraordinær krise inntreffer. Ved vanlige økonomiske kriser er det, ofte i hvert fall, at det delvis ligger utenfor vår kontroll hva som er årsaken. Koronaviruset ligger utenfor vår kontroll, men smitteverntiltakene som er innført, som også selvfølgelig påvirker og rammer norsk økonomi, er politisk bestemt og vedtatt. Så er det også etter min mening rimelig at man har ekstraordinære tiltak. Som jeg har nevnt, vil regjeringen komme tilbake med en proposisjon i månedsskiftet mai/juni. Der kommer det også en vurdering av hvilke tiltak som bør videreføres, og hvilke tiltak som bør trappes ned, for det har hele tiden vært forutsetningen at vi er nødt til å trappe ned midlertidige tiltak når den største eller verste delen av smittevernkrisen og helsekrisen er over. Så representanten får vente og se til da, men jeg mener at det Stortinget har vedtatt, og det skillet, er rimelig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [10:32:16]: Spørsmålet mitt er til samferdselsminister Knut Arild Hareide.

Flytilbudet er for reisende i Alta, Kirkenes, Vardø, Ørsta, Volda, Sandane, Sandnessjøen, Mo i Rana og mange andre steder i landet like viktig som det busset og toget er i og rundt de største byene her på Østlandet. Det å ha god kommunikasjon handler om å gi folk frihet til å komme seg til og fra på en rask og effektiv måte, i tillegg til at det er avgjørende for bedriftene som driver rundt omkring i hele landet, og som trenger fleksibiliteten som flytilbudet gir dem.

I dag hadde jeg en runde med flyselskapene, og det var selvfølgelig begredelig lesning å se hvor mange flyruiter som ikke lenger går. Når vi nå skal komme oss tilbake igjen, og åpne opp, så skal vi få hjulene i gang, og da er det utrolig viktig for næringslivet å få på plass flere ruter og avganger. Fremskrittspartiet har avholdt digitale møter med bedrifter rundt omkring i hele landet, og den klare tilbakemeldingen fra svært mange av bedriftene er at man må få på plass flere flyavganger og øke kapasiteten, for fly som går nå, er stort sett fulle, og det er vanskelig å få plass. Derfor er Fremskrittspartiet klar på at det tilbudet nå må økes.

I tillegg er det sånn at sykehusene igjen begynner å behandle flere pasienter. Det betyr at flere skal reise til

og fra sykehus, men med få avganger og ruter som er borte, skaper det store utfordringer. Og som vi kunne lese på nrk.no: Lillian Heitmann fra Alta, som skulle fra Alta til Tromsø, måtte bruke seks ganger så lang tid som det hun vanligvis gjør for å komme seg til kontroll på sykehuset. Tilbudet er kraftig redusert, og direkteruter er lagt ned. Pasientreiser sier også at tilbudet i Finnmark er blitt mye dårligere enn det var før. Og skulle man bli syk, er reiseveien ekstra lang, og det blir ekstra belastning.

Jeg lurer på: Vil statsråden sørge for at staten nå en periode bidrar ved å kjøpe flere avganger, slik at man får på plass flere avganger og øker kapasiteten rundt i hele Norge for å gjøre reisene enklere for pasienter som Lillian, og ikke minst for næringslivet rundt omkring i hele landet?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:34:20]: Eg er einig i den beskrivinga som representanten Hoksrud gir. Me har ikkje hatt ei større krise i luftfarten nokon gong. Det er altså 95 pst. nedgang, og det har sjølv sagt gjort noko med tilbodet. Derfor har me, i godt samarbeid med Stortinget, fått til gode ordningar her. Me tok bort så å seie alle avgifter knytte til luftfarten med direkte verknad. Me har òg fått eit minimumstilbod, og sjølv om nedgangen også i Noreg er formidabel, skal me vere bevisste på at Noreg er eit av dei landa der ein akkurat no flyg mest i Europa. Widerøe er det selskapet som flyg mest i Europa i talet på avgangar. Så me har fått eit minimumstilbod. Me har også bidreg med ei garantifasilitetsordning til flyselskapa på 6 mrd. kr. Det samarbeidet som har vore mellom Stortinget og regjeringa, synest eg har vore veldig godt. Denne ordninga har jo treft særdeles godt, bl.a. for Norwegian, og det at me har flyselskap også når me kjem oss gjennom koronaen, er veldig viktig.

Så tar representanten Hoksrud opp om me no skal utvide det tilbodet. Det er det me jobbar med, for me ønskjer no å få ein auka aktivitet i tråd med det behovet som representanten Hoksrud peiker på. Me ønskjer å få ein større aktivitet, og me ser også på det.

Me har også gjort tiltak. Flyruta Stokmarknes–Bodø blei auka frå 8. mai på grunn av pasientbehovet. Flyruta Alta–Tromsø blir styrkt frå 1. juni, nettopp i lys av det behovet som er der. Så me jobbar med å få auka flyaktivitet, i tett dialog med flyselskapa.

Bård Hoksrud (FrP) [10:36:19]: Det er bra, men selv om vi har fått på plass den pakken som ligger der, vet vi at bl.a. Widerøe er Nord-Norge-bussen – det er som tog, trikk og T-bane i Oslo. Det er faktisk sånn at dersom Widerøe ikke flyr, blir det mange færre passasjerer på flyplasser der Norwegian og SAS flyr, videre mellom Østlandet og f.eks. Nord-Norge. Det er en kjempeutfordring.

Vi ser selvfølgelig et stort engasjement rundt Norwegian. Det er veldig bra, og vi er veldig fornøyd med at de hittil har ridd av stormen. Men vi trenger også et stort og sterkt engasjement for det flyselskapet som på mange måter er buss, tog, trikk og T-bane for utrolig mange mennesker, og ikke minst for næringslivet i distriktene.

Hvordan vil statsråden sikre at Widerøe overlever det de nå står midt oppe i? I tillegg er det dette med smittevernregler, med krav om ledige seter ved siden av, og det rammer Widerøe veldig, veldig sterkt i forhold til andre. Jeg oppfatter at Widerøe da driver på penger som er lånt, og vi vet ikke om de overlever – vi vet at ingen overlever på røde bunnlinjer – så jeg spør: Kommer det en egen pakke tilpasset Widerøe, slik et annet selskap har fått? Og vil man se på smittevernreglene, som er helt ekstraordinære i Norge i forhold til resten av verden, innenfor flybransjen?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:37:34]: Widerøe får jo òg ein eigen kompensasjon, nettopp knytt til produksjonen av FOT-rutene. Så er det slik at me må jo no løpande vurdere tilbodet til Nord-Noreg og få tilbodet på FOT-rutene opp å gå. Det er ein del av den jobben som me må fokusere på no.

Noreg var først ute med ein smittevernrettleiar, og det trur eg var veldig bra. Eg trur at for å få folk til å fly, må dei oppleve at det er trygt å fly. Det var ingen land i verda som var tidlegare ute enn Noreg, og det var òg kanskje grunnen til at me relativt sett er det landet der ein flyr mest i Europa akkurat no.

Me er også godt kjent med at EASA i førre veke kom med det ein kan kalle ein europeisk smittevernrettleiar, og me er no i gang, i samarbeid med helsemyndighetene, med å sjå på ei harmonisering knytt til den smittevernrettleieren. Men det må det vere smittevernmyndighetene som går i front på det området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Morten Stordalen.

Morten Stordalen (FrP) [10:38:49]: På Østlandet er Torp bare overgått av Oslo lufthavn Gardermoen i antallet passasjerer og aktivitet. Med sine drøyt to millioner passasjerer årlig er den viktig ikke bare for regionen, men også for den samfunnskritiske beredskapen. Lufthavnen er en del av beredskapen for ambulanse og donorflyging samt viktig for regionens brannberedskap hva gjelder brannfly. Torp lufthavn er også avgjørende viktig for at Widerøe skal kunne fly sine kommersielle flygninger, fordi de har sin base nettopp på Torp. Jeg vil sitere fra et anmodningsvedtak fra den 7. april i år:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av april, komme tilbake

med et forslag til hvordan ikke-statlige lufthavner kan sikres videre drift.»

I tillegg ble Torp spesifikt nevnt i denne salen.

Mitt spørsmål blir da: Synes statsråden at det var vanskelig å forstå Stortingets vedtak, siden regjeringen unnlot å følge opp Stortingets intensjon?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:39:48]: Dette vedtaket blei jo fulgt opp frå Stortinget si side. Eg har lyst til å seie at òg dei ikkje-statlege lufthamnene er veldig viktige, og me har kome med eigne pakkar knytte til Avinor, slik at dei statlege lufthamnene skal kunne drivast vidare.

Me følgde dette opp, spesielt med ei oppfølging knytt til Haugesund, som er ein del av minimumstilbodet. Haugesund har òg ein 24 timars beredskap for ambulanseflygingar. Haugesund har òg ei spesialavtale fordi den lufthamna er eigd av Avinor, men blir drifta privat. Det ligg til grunn for den tildelinga me har gjort til Haugesund, og det viser jo nettopp at me hadde ei oppfølging av det oppmodingsvedtaket.

Eg er godt kjend med situasjonen på Torp. Dei driv veldig godt på Torp, og me følgjer med der. Dei har òg ein moglegheit til å kome under dei generelle ordningane som er gitt i denne krisesituasjonen. Men me følgjer sjølvstags situasjonen tett, og me ser på tiltak.

Presidenten: Bengt Rune Strifeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:41:07]: I de nordligste delene av landet er fly den eneste kollektivløsningen. Der er verken trikk eller tog et alternativ. I dagens situasjon, når flyselskap er pålagt å fly med redusert kapasitet på grunn av smitteverntregler, er det få eller ingen flyruter i de nordligste delene av landet som er kommersielt lønnsomme. Det er også for få ruter til og fra Sør-Norge. Samtlige bedrifter nevner manglende flytilbud som den største utfordringen for å holde hjulene i gang og sikre arbeidsplasser og verdiskaping. Et samlet Troms og Finnmark fylke har bedt om at bl.a. flytilbudet til stamflyplassene Kirkenes og Alta blir prioritert. Øst-Finnmark regionråd, Vest-Finnmark regionråd, LO, NHO og næringslagene har tatt saken opp med samferdselsministeren i eget brev datert 13.mai. På bakgrunn av det uttalte statssekretær Ingelin Noresjø til NRK at statsråden skulle se på saken.

Har statsråden fått sett på saken, og er regjeringen klar for å kjøpe flere flyruter, som næringslivet og et samlet Nord-Norge etterspør? Kan statsråden redegjøre for regjeringens begrunnelse for at Finnmark ikke ble prioritert da fornyelse av avtalene med flyselskapene om kjøp av tjenester ble inngått?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:42:15]: Eg kan svare ja. Me ser på moglegheita for å kjøpe fleire flyruter. Me er godt kjende med spesielt situasjonen på Kirkenes og Alta og behovet for direkteflygingar mellom Oslo og Alta og Oslo og Kirkenes. Det er noko me vurderer fortløpande.

Me er veldig godt kjende med at fly har ein heilt spesiell posisjon i Noreg. Det er kollektivnettet, ikkje minst i den nordlege delen av landet vårt, og det er avhengig av at me får ein auka aktivitet på flyrutene, og det jobbar me med no.

Som eg no òg kan seie til representanten Strifeldt: Me ser òg på smittevernrettleiaren, men eg er veldig opptatt av at det skal vere trygt å fly. Eg trur at det at det er trygt å fly, er det som gjer at folk er villige til å fly. Det må vere førande. Så når det gjeld avgjerda knytt til rettleiaren, er det helsemyndighetene som har det siste og avgjerande ordet i den problemstillinga, og slik bør det vere.

Presidenten: Siv Mossleth – til oppfølgings-spørsmål.

Siv Mossleth (Sp) [10:43:33]: Nå er noen av de tiltakene som Senterpartiet har kjempet for, midlertidig innført av Stortinget, f.eks. lavere moms, fjerning av flypassasjeravgiften og kompensasjon til kjøp av ruter. Likevel er det rødt, rødt, rødt når jeg prøver å få tak i fly tur-retur Oslo–Brønnøysund. Det er ingen ledige fly. Det er arbeidsfolk som bruker to døgn for å komme seg til og fra jobben i Finnmark, og som tidligere nevnt: Lillian på 89 år bruker seks ganger så lang tid på å komme seg til og fra sykehuset.

Så tenker jeg: Er det akseptabelt at syke og gamle og næringslivet skal slite så lenge før ordningene kommer på plass? Hvor lang tid skal det ta? Og vil disse ordningene, som Senterpartiet tidligere har frontet, vare i ettertid også?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:44:40]: Eg trur vel den situasjonen me har hatt no, har vore heilt ekstraordinær. Me jobbar no med at me skal kome over i ein meir normal situasjon, og det er vårt mål. Derfor har me utvida tilbodet knytt til pasientreiser. Det var noko av det første me gjorde. No ønskjer me å få ein meir normal drift. Og me ønskjer vel alle på eit tidspunkt å ha ein ferie, og alt tyder på at det må skje i vårt eige land. Da er det òg viktig at me har eit betre tilbod opp mot dette. Derfor jobbar me no med å forbetre tilbodet. Me har en tett dialog med flyselskapa for korleis me skal gjere det.

Så synest eg det er viktig at me har den dialogen, for her vil det jo òg no vere gode innteningsmoglegheiter når etterspørselen blir større. Me har vore villige til å gje-

re ein større mengde kjøp i denne perioden, og me er òg villige til å gjere det framover, men me ønskjer fortast mogleg å kome over til ein normal situasjon.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:46:02]: Bildet bak presidenten er et bilde mange av oss som har sittet på Stortinget i mange år, er veldig glade i, men det er én stor mangel: Det er ingen nordnorske representanter på bildet, for de klarte ikke å komme seg fra Nord-Norge til Eidsvoll. Reiseveien ble for lang.

Jeg hadde ikke trodd at det skulle være mulig at det kunne bli den samme problemstillingen i 2020. Vi i Senterpartiet blir jo beskyldt for å romantisere gamle dager veldig ofte, spesielt av regjeringspartiet Høyre, men akkurat den biten romantiserer vi ikke. Vi opplever jo når at når vi skal ha inn vararepresentanter fra Finnmark, er det vanskelig å få dem ned. Når vi skal ha tillitsvalgte fra Finnmark, er det vanskelig å få dem til å komme på møter, for det er ikke flytilbud.

I går var det en trist dag for samferdselspolitikken i Nord-Norge. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet stemte nei til Nord-Norge-banen, et uklokt vedtak i en stor visjon.

Statsråd Hareide svarte Hurtigruten at nei, regjeringen – den norske regjeringen – ønsker ikke å gi en ekstra krone til Hurtigruten i den krisen det selskapet er i nå. Hurtigruten er et selskap vi har hatt i Norge i 127 år. Lenger enn Norge har vært et fritt land, har vi hatt Hurtigruten. Nå fikk de en driftsstans som gjorde at 95 pst. av all dens aktivitet ble borte over natta, og det var ikke mulig for det selskapet å planlegge for den krisen de er inne i. Alle vi som kjenner Norge, vet hvor viktig Hurtigruten er for å binde kysten sammen.

Så på den ene siden har man opplevd en krise i luftfarten, der man ikke har et godt nok rutetilbud fra Nord-Norge til Østlandet som binder Norge sammen. På den andre siden merker vi nå at regjeringen ikke har noen visjoner for en ny jernbanesatsing i nord. Og så ønsker en ikke å bevilge én krone til Hurtigruten, mens f.eks. taxfree-en på Gardermoen, som alle vet kommer til overleve, får mange millioner. Hvorfor vil ikke statsråd Hareide og Høyre og Kristelig Folkeparti og Venstre hjelpe Hurtigruten i den krisen de er i nå?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:48:03]: Eg har lyst til å seie at når me har løyva pengar til Avinor, er det først og fremst flyplassane i Nord-Noreg og i Distrikts-Noreg det kjem til gode. Det er nettopp flyplassane i Distrikts-Noreg som treng støtte for å ha vidare drift. Den støtta me gav til Avinor, var ei betydeleg støtte til Nord-Noreg, og ikkje berre til Nord-Noreg, men til Vestlandet og Sørlandet og i realiteten ikkje til Garder-

moen, som går med overskot av seg sjølv. Så ei støtte til Avinor er ei støtte til Distrikts-Noreg.

Så er det heldigvis ikkje slik som representanten Slagsvold Vedum seier. Me gir støtte til Hurtigruten. Me gir faktisk 856 mill. kr i statleg støtte til Hurtigruten kvart einaste år. Denne støtta har me ikkje rørt, sjølv om ein no har gått ned frå elleve båtar til to båtar i denne perioden. Ein har òg gått ned frå å gå frå Bergen til Kirkenes til å gå frå Bodø til Kirkenes, utan at me har tatt ei einaste av dei 856 millionane.

Det er òg sånn at dersom me hadde valt å auke beløpet til Hurtigruten, ville dette møtt statsstøtteregulverket knytt til ESA, og det kunne blitt eit problem for Hurtigruten.

Eg er stolt over Hurtigruten. Det er eit fantastisk tilbod, som eg rett nok sjeldan, men enkelte gonger har fått lov til å oppleve sjølv. Det kjem me til å jobbe med å få i gang igjen. Men me må ikkje stille oss på den måten at me set Hurtigruten i ein vanskeleg situasjon. Me har altså ei støtte i dag på 856 mill. kr, sjølv med eit betydeleg lågare tilbod enn det som ligg i kontrakten mellom Samferdselsdepartementet og Hurtigruten.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:50:07]: De 856 mill. kr er jo et vedtak og bevilgninger som ligger fra før koronakrisen, så det er jo ikke midler som har kommet ekstra nå for å avhjelpe situasjonen for selskapet. Og så har vi jo fått på plass flere ordninger i Stortinget for å redde arbeidsplasser og sikre virksomhet. I Hurtigruten er det 1 300 sjøfolk som nå er permittert – 1 300 norske sjøfolk. Det er den største sysselsetteren av norske sjøfolk langs hele kysten og betyr enormt mye. Så lagde vi en egen obligasjonslansordning her på Stortinget, nettopp for å hjelpe selskaper som fikk problemer med penger. Det som da har skjedd, er at på grunn av nedgradering av cruiseselskaper og veldig høye krav til avkastning, altså at staten skal tjene penger på lånene, så har ikke Hurtigruten hatt mulighet til å bruke de midlene. Og så kunne man jo, hvis man ville, hatt mer statlig kjøp.

Vil statsråd Hareide se på obligasjonslansordningen, som gjør at store, viktige selskaper som Hurtigruten kan få glede av de midlene som Stortinget har satt av, eller vil han bare håpe at ting går bra, og se på det som skjer?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:51:17]: Obligasjonslansordninga er det finansminister Jan Tore Saner som har ansvaret for. Det må eventuelt vere han som ser på den ordninga.

Me har diskutert luftfart, og no diskuterer me Hurtigruten, og det er jo slik at dette har vore ein heilt spesiell situasjon for Hurtigruten og for flybransjen, og det oftefentlege har verkeleg stilt opp i denne situasjonen. Det

er jo slik at ein gjekk frå elleve båtar til to båtar utan at me har tatt nokon av dei 856 millionane. Det er òg slik at me i realiteten seier til alle bransjar i den situasjonen at det offentlege stiller opp, men eigarane må òg stille opp. Det er eit britisk investeringselskap som eig Hurtigruten, og det er naturleg at dei òg stiller opp. Det er òg naturleg at dei som har gjeld i desse selskapa, stiller opp, slik som me har kravd for flybransjen. Men det offentlege har så absolutt stilt opp ved nettopp å fortsetje med løyvingar, sjølv med eit redusert tilbod.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:52:21]: Stortinget og regjeringa har vært villige til å bruke milliardbeløp på intercity på Østlandet. Vi har syntes at det har vært en klok investering for landet vårt. Vi i Senterpartiet mener det ville vært en klok investering for landet vårt også å ha en tanke om jernbane i Nord-Norge. Det synes ikke regjeringa.

Regjeringa – og Stortinget, som støttet det – har brukt millionbeløp på å sikre togtransporten på Østlandet nå, selv om det har vært tomme tog. Jeg har vært aleine på de togene flere ganger. Man har brukt millionbeløp for å sørge for at togene går. Men når det kommer til et viktig tilbud i Nord-Norge, FOT-rutene, stemte regjeringpartiene – Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre – imot stortingsflertallet. Det var Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet som tvang regjeringa til å sikre FOT-rutene.

Og når det da gjelder Hurtigruten, kommer det ingen nye initiativ for dem. Stortinget sikret kortbanenettet, sikret at Widerøe skulle ha mulighet til å fly. Jeg tror Hareide var glad for at Stortinget overkjørte Finansdepartementet da, men sånn var det. Men hvorfor skjer det da ingenting når det gjelder Hurtigruten? Vil samferdselsministeren bare skyve finansministeren foran seg, eller vil han ta egne initiativ?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:53:33]: Eg synest den ordninga me har for Hurtigruten i dag, er god, og eg trur det gjer at dei har moglegheit til òg å auke tilbodet. Men eg er veldig redd for å setje Hurtigruten i ein situasjon der dei må tilbakebetale pengar. Det er inga god løysing, og det ansvaret må eg vareta.

Me har jo no vore med på å utvide og forbetre FOT-tilbodet. Det er kjempeviktig. Eg trur òg at viss me ser Noreg under eitt, samanlikna med så å seie alle andre land i Europa, så kjem me relativt sett betre ut på både fly- og kysttilbodet enn dei andre.

Mitt ønske og mål er at Hurtigruten skal auke sin kapasitet. Det trur eg dei har gode moglegheiter til, nettopp fordi mange av oss ønskjer å feriere i vårt eige land,

og vi har ikkje så mange valmoglegheiter. Hurtigruta er eit strålende eksempel på korleis ein kan ha ein god ferie i sitt eige land, og da trur eg òg at me får moglegheit for fleire avgangar med hurtigruta. Det er mitt sterke ønske.

Presidenten: Sandra Borch – til oppfølgingsspørsmål.

Sandra Borch (Sp) [10:55:01]: I Nord-Norge er det stor vekst i både næringsliv og reiseliv, og potensialet for næringslivet, særlig innenfor sjømat, er enormt. Det det derimot er mangel på, er god infrastruktur. Mens man andre plasser i landet bygger firefelts motorvei og jernbane parallelt, står det trailere i kø på mange av de smale veiene og flaskehalsene i Nord-Norge.

I går var Nord-Norge-banen oppe til behandling. Den ble dessverre nedstemt. Nord-Norge-banen har vært utredet i over hundre år. Det er ikke rart at folk i Nord-Norge nå er utålmodige. Fra sør til nord i Norge er folk positive til utbygging av en Nord-Norge-bane. Det viser meningsmålinger utført av VG i fjor. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på om det er politisk vilje i regjeringa til å prioritere en Nord-Norge-bane inn mot neste NTP.

Statsråd Knut Arild Hareide [10:56:01]: Regjeringa har veldig tydeleg sagt at me ønskjer å sjå transportsystema i Nord-Noreg under eitt. Derfor kjem me med ei eiga konsekvensutgreiing for å gjere nettopp det. Det finst i dag ei utgreiing knytt til Nord-Noreg-banen, men der beløpa varierer veldig. Eg vil seie at det grunnlaget som Stortinget eventuelt skulle gjort eit vedtak på i går, ikkje ville vore eit godt nok grunnlag for å gjere eit vedtak. All erfaring har jo vist at om ein ønskjer å gjere reelle utbyggingar, må grunnlaget vere til stades. Det er mange som kjempar for ein Nord-Noreg-bane, men det å gå for den typen vedtak som blei lagt fram i går, er eigentleg å gjere den typen investeringar ei bjørneteneste, fordi da må det vere ei skikkeleg utgreiing. Skal me bruke hundrevis av milliardar kroner, må det ikkje vere usikkerheit knytt til kva det i realiteten vil koste. Det er mange gode prosjekt i Nord-Noreg, og dei skal me sjå på.

Presidenten: Sverre Myrli – til oppfølgingsspørsmål.

Sverre Myrli (A) [10:57:19]: Vi skal tilbake til hovedspørsmålet og til Hurtigruten, ettersom Hurtigruten må kunne sies å være livsnerven for folk og bedrifter langs kysten, som operatør av kystruten mellom Bergen og Kirkenes.

Nå ligger skipene til kai, bortsett fra to skip – som samferdselsministeren også orienterte om – som trafikerer strekningen Bodø–Kirkenes tur-retur, og der an-

løpsstedene nå har anløp hver tredje dag. Det er ganske dramatisk å gå fra anløp hver dag til hver tredje dag, og dette medfører store utfordringer for folk og bedrifter. Fiskeeksportører melder om store utfordringer – det er fersk fisk som skal ut til markedet – og hurtigruteekspektidørene melder om store utfordringer. Spørsmålet mitt dreier seg altså ikke om de store linjene for Hurtigruten, men om Hurtigruten som operatør av kyststruten. Er det aktuelt for staten å øke det rutetilbudet som Hurtigruten nå trafikkerer som operatør av kyststruten?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:58:30]: Me hadde ein god dialog med Hurtigruten da det som i realiteten var ei nedstenging av landet, skjedde 12. mars. Da blei me einige om at det var naturleg at me prioriterte det området der Hurtigruten var mest kritisk. Derfor blei me einige om eit anløp frå Bodø og nordover til Kirkenes. Sjølv med eit tilbod der berre to av elleve båtar gjekk, så var trafikken i denne perioden veldig liten. Da NRK var til stades, var det fire passasjerar om bord. I snitt har det da altså lege mellom null og 20 passasjerar i dei første månadene det tilbodet var slik. Derfor har ikkje me meint at det å presse på for eit auka tilbod i den perioden har vore riktig.

Men no vurderer jo Hurtigruten på eige initiativ å auke tilbodet. Det er eg glad for, og eg håpar at mange vil reise med Hurtigruten. Det er mi oppfordring. Det trur eg vil bli eit godt ferietilbod, og det blir ein vinn-vinn-situasjon. For Hurtigruten er viktig som eit turismål, men òg for kritisk infrastruktur i vårt land.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Arne Nævra (SV) [11:00:00]: Skal Norge miste kontrollen over sin egen jernbane? Det er det store spørsmålet som forbundene som organiserer jernbanefolk, stiller seg i disse dagar. Dette er også SV og hele opposisjonen her i salen bekymret for i forbindelse med proposisjonen om å innlemme jernbanepakke IV fra EU i norsk lov og rett.

Dette har gått gradvis. Gjennom EØS har Norge godtatt den ene pakken etter den andre. Først skilte ansvaret for skinner og tog lag, så kom anbudsutsettelse av godstrafikken, og så kommer altså denne siste pakken, pakke nr. IV, som gjør det obligatorisk å anbudsutsette persontransport med tog på norske jernbanestrekninger.

Den borgerlige regjeringa har vært tidlig ute, tidlige- re enn nødvendig, gjennom den såkalte jernbanereformen. Det er mye å si om den reformen og det å dele opp ansvaret for jernbanen i utallige selskaper som skal kjøpe og selge tjenester til hverandre i beste «public management»-ånd, der jernbanen anbudsutsettes og delvis privatiseres, men med jernbanepakke IV blir dette obli-

gatorisk. Det er ingen vei tilbake. EØS-samarbeidet er basert på et såkalt topilarsystem: en EFTA-pilar og en EU-pilar. Det vil si at viktige myndighetsoverføringer fra norske myndigheter til Europa skal skje gjennom EØS-pilaren – EFTA-pilaren – ikke EU-pilaren, der er vi ikke medlem.

I denne saken er dette prinsipielt forlatt ved overføring av myndighet over jernbanen til EU-organer. Det er det som framgår av proposisjonen. Dette mener regjeringa skal gå fint, for det er lite inngripende, som det heter. Da kan nemlig Grunnloven § 26 andre ledd brukes.

Spørsmålet mitt til statsråden er egentlig to spørsmål i ett: Hva er begrunnelsen for at han ikke vil reservere seg mot jernbanepakke IV nå, og hva er den avgjørende begrunnelsen for at topilarprinsippet nå er valgt bort?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:02:10]: Grunngivinga for å innføre EUs fjerde jernbanedirektiv og -pakke er at me trur det vil gjere jernbanen i Noreg betre. Jernbanen kryssar landegrensar. Det å få ei harmonisering av både sikkerheitssystem og andre delar, det å kunne kjøpe billetter over landegrensene, er positivt. Dette vil òg gjere at vi vil kunne senke kostnadene. Det er veldig bra. Da vil fleire av oss kunne reise billegare med jernbanen. SV, som eg opplever er eit veldig positivt jernbaneparti, bør eigentleg heie dette fram.

Det har vore ein debatt i Noreg knytt til konkurranse og konkurranseutsetjing. Eg skal ikkje dra inn alt om det, men eg har lyst til å påpeike veldig tydeleg at det òg vil vere opningar for direktetildelingar av trafikk til enkelte selskap, sånn som det var i Noreg tidlegare, dersom det er ei særskild grunngiving for det. Det er ikkje noko problematisk med EUs fjerde jernbanepakke.

Det er klart at ein gir ei viss myndighet her, men som representanten Nævra òg sa, er ho veldig avgrensa. Det er på eit teknisk område, og me har full sikkerheit for vår eigen jernbane vidare. Me har alle moglegheit til å trekkje i bremsen viss me meiner det er behov for det. Her får me eigentleg ei forbetring av jernbanen. Me får ei harmonisering. Me får lågare kostnader. Og for dei som er opptatt av konkurranseelementet: Viss det er ei god grunngiving for det, kan me òg ha direktetildelingar, sånn som det var tidlegare. Eg legg òg merke til at fagmiljøa som ser på dette, er veldig positive til denne pakken.

Arne Nævra (SV) [11:04:13]: Jeg takker for det svaret, men jeg synes statsråden tar veldig lett på dette. For det aller første kan ikke strekninger tildeles direkte. Det er altså unntak som er så små og så ubetydelige at det ikke er verdt å henvise til dem i det hele tatt.

Så er det dette med topilarsystemet. Jeg tror statsråden tar veldig lett på det juridiske i dette og på det å

pense norske tog inn på EU-sporet. Kristelig Folkeparti har jo hele tiden henvist til topilarsystemet. Kristelig Folkeparti er kanskje EØS-partiet framfor noe. Jeg vet også at statsråd Hareide sjøl har henvist til dette topilar-systemet gjentatte ganger.

Professor i offentlig rett Christoffer Eriksen har laget en viktig juridisk betenkning rundt dette på oppdrag fra Jernbaneforbundet og Lokomotivmannsforbundet. Han skriver at innlemmelse av den fjerde jernbanepakken vil «medføre at EUs jernbanebyrå gis myndighet til å treffe bindende vedtak overfor private rettssubjekter i Norge». Det gjelder også andre overføringer.

Så er spørsmålet: Er dette lite inngripende? Synes statsråden fortsatt at dette er lite inngripende, og hvorfor har ikke Justisdepartementets lovavdeling kommet med en uttalelse? Det er et viktig spørsmål.

Statsråd Knut Arild Hareide [11:05:26]: Eg har bedt Justisdepartementets lovavdeling kome med ei eiga utgreiing om dette. Ho vil kome i løpet av ein til tre veker. Det er det vi forventar. Da får vi svar på nettopp det. Eg skal ikkje seie om eg tar lett på det juridiske, men eg har halde meg til det breie kompetansemiljøet regjeringa har på dette, som slår fast det me har sagt om denne saka i proposisjonen.

For debatten sin del tenkjer eg det er viktig at Lovavdelinga kjem. Som alltid gjer dei ei sjølvstendig vurdering, uavhengig av politisk myndigheit. Da får me vurderinga av kor inngripende dette er. Men alle dei juridiske råda eg har fått, er at dette er lite inngripende, og det er den føringa me har lagt til grunn for behandlinga i Stortinget.

Presidenten: Arne Nævra – til oppfølgingsspørsmål.

Arne Nævra (SV) [11:06:26]: Jeg synes det er litt underlige svar fra statsråden. Han vil komme med en uttalelse fra Lovavdelingen etter at proposisjonen er framlagt. Det er en underlig rekkefølge. Normalt vil det i en proposisjon være henvist til Lovavdelingens uttalelse. Vi har ikke sett den. Nå har vi sendt seks konkrete spørsmål fra komiteen til statsråden, som han må svare på, og som vil opplyse komiteen. Komiteen har fått flere betraktninger, både fra Stortingets egne eksperter og direkte fra professor Eriksen. Det har sjølsagt gjort komiteen ganske betenkt.

Det er vel ingen hemmelighet at flere framtreddende medlemmer i komiteen også gjennom mediene har signalisert en utsettelse av behandlinga av dette til høsten – nettopp på grunn av juridiske betraktninger.

Spørsmålet mitt er: Kan statsråden vurdere å trekke proposisjonen tilbake og komme med en ny etter at juridiske betraktninger er gjort? Det har han god tid til.

Statsråd Knut Arild Hareide [11:07:33]: Det er Stortinget som bestemmer når dei vel å behandle denne typen saker, men det er ikkje eit problem at dei vel å behandle saka til hausten. Det er faktisk i tråd med den kutymen me har, at me òg ber om ei eiga, sjølvstendig vurdering frå Lovavdelinga. Det har i dei fleste saker skjedd etter at saka har kome til Stortinget, òg ved tidlegare diskusjonar knytte til behandlinga her. Den kutymen me følgjer no, er i tråd med tidlegare behandlingar i samanliknbare saker.

Eg er opptatt av at det ikkje er mine juridiske vurderingar her. Det er vurderingane til dei beste fagfolka våre, og her vil Stortinget få Lovavdelinga si eiga vurdering. Dei gjer ho sjølvstendig på eit sjølvstendig grunnlag, og det er den vurderinga ein bør leggje til grunn. Men eg har ingen grunn til å tru at det vil bli nokon andre råd enn dei som ligg til grunn i proposisjonen. Det er altså dei beste fagfolka våre som har gjort vurderinga, og eg vel å stole på dei.

Presidenten: Sverre Myrli – til oppfølgingsspørsmål.

Sverre Myrli (A) [11:08:45]: Nå bestemte Stortingets transportkomité i går at den fjerde jernbanepakken skal behandles i Stortinget i oktober. Hvis samferdselsministeren ikke var orientert om det, er han i alle fall det nå.

Dette koker ned til om det som er foreslått i fjerde jernbanepakke, er lite inngripende eller mer enn lite inngripende. Er det mer enn lite inngripende, kan faktisk ikke Stortinget vedta fjerde jernbanepakke, fordi det er snakk om myndighetsoverføring til et organ der Norge ikke er medlem.

Jeg hørte samferdselsministeren si at Justisdepartementets lovavdeling ikke har vært inne i bildet, eller at de i hvert ikke har noen egen uttalelse så langt, og at han har bedt om det nå. Jeg forutsetter at det er en uttalelse som vil bli gjort kjent for Stortinget, og at den da må gå inn på problematikken om det er lite inngripende eller ei.

Ved behandlinga av tredje energimarkedspakke og ACER-saken var det i selve proposisjonen henvist til Justisdepartementets lovavdeling. Hvorfor har ikke samferdselsministeren gjort det i spørsmålet om fjerde jernbanepakke?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:10:00]: Det har vore dialog med Justisdepartementets lovavdeling i utarbeidinga av denne proposisjonen. Det som no kjem, er ei eiga, sjølvstendig vurdering frå dei. Det er òg heilt i tråd med den typen føringar som har vore i denne typen saker tidlegare, og det er å følgje praksisen som har vore for Stortingets behandling.

Stortinget vil kunne behandle sakene uavhengig av kva konklusjon som skulle kome frå Lovavdelinga. Den gjeld berre kva slags fleirtal som krevst ved dei ulike føringane. Stortinget har all myndigheit til å ta ei avgjerd same kva Lovavdelinga skulle seie, men me legg opp til eit alminneleg fleirtal fordi dette er lite inngripande. Eg har bedt om å få ei eiga vurdering frå Lovavdelinga. Den kjem sjølvstilt til Stortinget.

Eg var godt kjend med at Stortinget har valt å behandle denne saka til hausten. Det er frå min ståstad heilt uproblematisk.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovedspørsmål.

(En renholder smittevasker talerstolen Sverre Myrli nettopp hadde forlatt og kom tilbake til)

Sverre Myrli (A) [11:11:18]: Nå tar vi til og med hensyn så jeg ikke smitter meg selv! (Munterhet i salen) Det må være å ta smittevern hensyn, det!

Luftfarten er helt avgjørende for folk og næringsliv i Norge. Mange steder er flyplassen og flyruta det eneste kollektivet transporttilbudet. I tida vi nå har vært igjenom, har Widerøe til tider vært det flyselskapet i Europa som har hatt flest passasjeravganger, noe jeg tror også samferdselsministeren nevnte tidligere i dag. Widerøe har nå altså til tider vært Europas største flyselskap. Det sier noe om hvor viktig luftfarten er i Norge. Mange andre steder, i Norge og i mange andre europeiske land, finnes det ofte alternative transportformer. Det er det mange steder i Norge som ikke har.

Flyselskapene våre har nå enorme utfordringer. Avinor har permittert flere hundre ansatte. Bedrifter og ansatte i bedrifter direkte eller indirekte tilknyttet luftfarten har det nå tøft. Kommuner som har mange bedrifter og mange ansatte tilknyttet luftfarten, har det tøft. Hugesund lufthavn sliter. Der er det vel nå en løsning på gang, og bra er det. Så vidt jeg vet, har Stord Lufthavn innstilt alle ruteflygninger, og Sandefjord Lufthavn Torp har store utfordringer, noe vi også har hørt tidligere i dag.

Spørsmålet mitt til samferdselsministeren er rett og slett: Hva er samferdselsministerens plan for gjenreising av norsk luftfart?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:13:10]: Eg er glad for det store engasjementet som er i Stortinget for luftfarten – det har kome mange spørsmål. Førre gongen eg var i spontanspørjetimen, det er no 15 år sidan, var eg saman med statsministeren. Slik var ordninga den gongen. Da fekk eg ingen spørsmål. Ein mann bak meg skreiv: Med pappa på jobb. (Munterheit i salen) Det var formuleringa fordi eg ikkje fekk spørsmål den gongen.

Det er desto betre og større engasjement i dag. Eg er glad for at ein har merksemd om luftfarten.

Det er ei heilt spesiell krise me har. Me har no sikra at flyselskapa har moglegheit for å kome seg gjennom denne krisa, i godt samarbeid med Stortinget. Så har me no bygd opp eit minimumstilbod, me har òg kome med ekstra løyvingar til dei ikkje-statlege lufthamnene, og me har sikra ei garantifasilitetsordning på 6 mrd. kr.

Utfordringa er å kome tilbake til ein meir normal situasjon. Da er me villige til å gå i dialog med flyselskapa for å gjere enda større kjøp, men me veit jo òg at me må få konkurransen i den norske marknaden opp å gå. Eg trur det er veldig viktig ikkje å gjere det slik at me skal få statlege kjøp på ruter som i realiteten fungerer godt i ein marknadssituasjon – det trur eg ingen i denne salen ønskjer. Men det er da spesielt viktig at me no har ei merksemd rundt dei delane av luftfarten me er heilt avhengige av. I Distrikt-Noreg, og spesielt i Nord-Noreg, er me heilt avhengige av luftfarten. Derfor ser me no på korleis me kan auke minimumstilbodet, korleis me kan få fleire FOT-ruter på plass, og ikkje minst korleis Widerøe kan få sine kommersielle ruter i drift i større grad.

Sverre Myrli (A) [11:15:13]: I Norge har vi et storartet luftfartssystem. Vi kaller det ofte et solidarisk luftfartssystem. Litt forenklet kan vi si at de store flyplassene finansierer de små, noe som gjør at vi – i en normal situasjon i alle fall – har daglig rutetraffikk på 40–50 flyplasser i Norge. Det er veldig bra, men den modellen har nå store utfordringer, rett og slett fordi Avinor har store økonomiske utfordringer. Jeg vil gi anerkjennelse til regjeringa for det som kom av tiltak og økonomisk støtte til Avinor – det var helt riktig og avgjørende – men det hjelper bare en stund. Det er store utfordringer i Avinor. Avinor skal drifte flyplasser, men de har også store investeringer på gang for å gjøre flyplasstrukturen i Norge enda bedre. Spørsmålet mitt er:

Hva slags dialog har samferdselsministeren med Avinor, og hvilke løsninger på Avinors utfordringer ser han for seg?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:16:18]: Det er heilt riktig som representanten Myrli seier: Avinor har eit program for investeringar. Slik me ser det, har dei gjort veldig få endringar på det. Dei har oppretthaldt investeringar. Som eksempel kan eg nemne Tromsø lufthamn, Bodø lufthamn og planane som er der, og Kristiansund. Alt det arbeidet har dei no fortsett i denne situasjonen.

Avinor valde å ha ei mellombels stenging av åtte lufthamner. Stokmarknes er allereie opna igjen, og dei andre vil bli opna innan kort tid. Da vil alle lufthamner som er i Avinor-systemet, igjen vere opna. Det er i seg sjølv veldig bra for å få eit større rutetilbod og for å løfte det vidare framover.

Me jobbar no med fortast mogleg å kome tilbake til ein normalsituasjon. Men da bør me òg kome tilbake til ein situasjon der me ikkje har så stor offentleg støtte til ruter som kan ha kommersiell drift.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Steinar Karlstrøm.

Steinar Karlstrøm (A) [11:17:43]: Det er mange som har flykapasitet i Nord-Norge og Finnmark på dagsordenen i dag, og det er ikke uten grunn. Jeg har erfart at statsråd Hareide er opptatt av denne problemstillingen, og at regjeringen har satt i gang flere tiltak.

Fra Tromsø og sørover er det kjøpt ruter direkte til Oslo, men flyplassene i Kirkenes og Alta er utelatt i avtalen fra 20. mars. Flyene til Tromsø fylles opp av reisende som skal til Oslo, og Widerøe har ikke kapasitet nok til å ta unna passasjerene.

Statsråden sier at dette vurderes fortløpende. Han har også tidligere i denne debatten sagt at det er snakk om å utvide med én rute fra Alta til Tromsø. Men dette er ikke nok. Det som etterspørres, er direkteruter til Oslo fra Kirkenes og Alta for å berge næringslivet. Da er mitt spørsmål:

Kan statsråden bekrefte at han vil gjøre noe med dette, og vil den europeiske standarden som nå kommer på banen, være til hjelp for å øke kapasiteten?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:18:59]: Når det gjeld den europeiske standarden, går det på kapasitet om bord i kvart fly. Den retteleiaren me har i Noreg, er ekstra krevjande – for å bruke det uttrykket – når det gjeld Widerøe, for dei kan berre ha 50 pst. kapasitet. Norwegian og SAS kan ha 66 pst. kapasitet. Den norske retteleiaren gjeld inntil me eventuelt harmoniserer med den europeiske. Det er helsemyndighetene sin jobb å sjå på det. Men eg trur me alle er tente med at det opplevast trygt å fly. Det trur eg òg er grunnlaget for å få fleire til å fly.

Eg legg merke til behovet for direkteflygingar frå Kirkenes til Oslo og frå Alta til Oslo. Det er noko me jobbar med, og eg håpar at det er noko me kan få på plass innan kort tid.

Presidenten: Dag Terje Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:20:02]: Statsråden sa at han var glad for at han fikk mange spørsmål. Jeg ville satt pris på å få et svar. Situasjonen for lufthavner, f.eks. på Torp, har vært nevnt av representanten Myrli og andre. Jeg vil ta utgangspunkt i Torp når det gjelder dette. Der er stortingsvedtaket, vedtak 488, som det ble referert fra tidligere i dag, helt klart. Det ble presisert, bl.a. fra Sverre Myrli i løpet av debatten, at kompensasjonen

ikke bare skulle gjelde Haugesund, som statsråden valgte å bruke tida si på i stad, da han ble spurt om Torp, og at det ikke bare skulle omfatte de generelle støtteordningene, men at det skulle være en særskilt ordning for å gi kompensasjon for de myndighetspålagte problemene som lufthavnene har. Det er jo vedtak som gjør at flytrafikken har gått ned. Gjennom et klart vedtak i Stortinget sier vi at de skal bli kompensert for det inntektsbortfallet de har, selvfølgelig fratrukket kostnader de har spart.

Derfor blir spørsmålet mitt til statsråden: Vil statsråden følge opp Stortingets vedtak?

Jeg spør altså ikke om Haugesund eller den generelle ordningen, men det konkrete vedtaket Stortinget har fattet.

Statsråd Knut Arild Hareide [11:21:16]: Det vedtaket er i realiteten fulgt opp. Torp var ikkje nemnd i det vedtaket. Der var det ikkje-statlege lufthamner som var nemnde. Det som var grunnlaget for at Haugesund fekk den behandlinga, var at me hadde eit minimumstilbud som me skulle ha. Haugesund var ein del av det tilbodet – det var ikkje Torp på det tidspunktet.

Me er no gått over i ein annan fase. Som eg òg sa: Me hadde åtte statlege lufthamner som me mellombels stengde ein periode. Dei blir opna frå 1. juni. Mitt ønske er no å få alle lufthamner i Noreg opp å gå igjen. Det er noko me vurderer og ser på, men for å vere tydeleg på det: Oppmodingsvedtaket er fulgt opp i revidert nasjonalbudsjett, der me la fram våre føringar for det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [11:22:32]: Jeg skal komme statsråden for høyere utdanning til unnsetning, så han slipper å lese i morgendagens skisse at han har vært med sine to adoptivpappaer på jobb.

Norge utdanner nå bare halvparten så mange leger som helsetjenesten trenger. Resten utdannes i utlandet. Det er en dårlig løsning for Norge. Derfor er Fremskrittspartiet tilhenger av at flere leger bør utdannes hjemme, og vi håper at regjeringen vil ha en offensiv tilnærming til dette spørsmålet i tiden som kommer, hvordan vi kan utdanne flere blant de yrkesgruppene som landet faktisk har behov for.

Spørsmålet i dag skal imidlertid ikke handle om dem vi skal utdanne i framtiden, men dem som vi utdanner nå, som er i gang med utdanningen sin, men i utlandet.

For noen dager siden kunne vi lese hos NRK om studenten Elin Trondsdatter Ottestad, som studerer medisin på et universitet i Budapest med flere hundre norske studenter. Da koronapandemien brøt ut, stengte universiteter og høyskoler i en rekke land dørene, og samti-

dig stengte flere og flere land sine grenser. Og regjeringen, ved Utenriksdepartementet, oppfordret alle norske borgere til å komme hjem.

Nå begynner landet gradvis å lette på smitteverntiltakene og gjenåpne samfunnet, og flere utenlandske universiteter krever derfor at studentene nå framover må møte opp personlig for å få avlagt eksamen. UDs reiseråd er imidlertid fortsatt at norske myndigheter fraråder alle reiser, til alle land, som ikke er strengt tatt nødvendig. Det betyr at forsikringer ikke gjelder, og at mange ikke vil ta sjansen på å reise for å avlegge eksamen.

Til NRK sa statsråden at studentene selv til syvende og sist må avgjøre om de skal dra eller ikke. Dette er en veldig passiv, defensiv tilnærming til spørsmålet. Kan ikke statsråden bare sørge for at studier kan bli definert som en nødvendig reise, for det er vel det statsråden mener?

Statsråd Henrik Asheim [11:24:27]: Takk for spørsmålet, og ikke minst takk for et spørsmål. Jeg er veldig enig med representanten Roy Steffensen. Jeg satt egentlig og så på Alstadheim, som sitter i presselosjen, og tenkte nesten hva jeg kunne lese i kommentaren i morgen. Så jeg er glad for å få et spørsmål.

La meg først begynne med å si at når det gjelder utdanning av mer medisinsk personell, og ikke minst leger, hjemme i Norge, deler jeg representantens ambisjoner om det. Vi har Grimstad-utvalget, som ligger til grunn for det. Når vi nå oppskaleres med 4 000 nye studieplasser, prioriterer vi helsefagene, og ikke minst også medisindanningene. Jeg mener at den situasjonen vi står i nå, har avdekket en sårbarhet, når man kommer til at såpass mange av våre leger og psykologer utdannes i utlandet.

Når det gjelder utenlandsstudenter, er det slik at da dette rammet, rammet det ikke minst våre studenter i utlandet. Vi må dele dem i to grupper.

Den ene er utvekslingsstudenter, de som er på utveksling gjennom norske institusjoner. Der har institusjonene avklart, de aller fleste i hvert fall, at de vil være veldig restriktive med å sende ut studenter denne høsten. Det skyldes rett og slett at man er bekymret for at det skal komme en ny smittetopp, og at det blir vanskelig å forsikre seg om deres trygghet. De ønsker å få dem ut til våren.

Så har vi de norske studentene som rett og slett på eget initiativ er gradsstudenter ved forskjellige institusjoner i utlandet. Jeg deler absolutt den bekymringen, nettopp fordi mange av dem har kunnet få undervisning på nett, en del av dem har også kunnet avlegge eksamen digitalt, men noen har nå krav om oppmøte. Vi har gjort noen grep. For det første har vi nå veldig tett dialog med ANSA og Utenriksdepartementet, og jeg håper å få av-

klart denne uken nettopp det spørsmålet representanten stiller; om dette kan defineres som en nødvendig reise.

Det andre vi har gjort, gjelder at enkelte land, f.eks. Tsjekkia, stiller krav om at man ha en covid-19 negativ test med seg når man kommer til landet. Derfor har vi nå organisert det slik at man kan gå til fastlegen med et brev som vi fra Kunnskapsdepartementet har sendt ut til utenlandsstudenter, og få gjennomført en covid-19-test og dermed ha dokumentasjonen man trenger for å komme inn i landet og kan gjennomføre de prøver som er nødvendig.

Roy Steffensen (FrP) [11:26:26]: Jeg takker for svaret. Det er godt å høre at statsråden jobber for å finne en løsning – jeg tror nok en trenger en humanist for å tolke og forstå svaret om statsråden anser det som en nødvendig reise eller ei.

Jeg vil igjen understreke at for de studentene som står oppe i dette, teller hver eneste time. Det er færre flyavganger til Europa enn normalt. De som f.eks. skal reise til Ungarn, er nødt til å gå gjennom en prosess og en søknad for å dokumentere formålet med turen, så dette haster. Det er bare få dager til mange studenter skal opp til eksamen, så jeg håper det kommer en løsning raskt. Men kan statsråden forsikre at ekstra utgifter vil bli kompensert av regjeringen hvis en ikke klarer å komme med en løsning raskt? Vil statsråden være beredt til å stille med økonomisk kompensasjon til de som har hatt utgifter til studier, som har fulgt regjeringens reiseråd, som har fulgt regjeringens beslutning om å komme hjem til Norge, og som ikke får avlagt eksamen? Vil regjeringen da stille opp med økonomisk kompensasjon?

Statsråd Henrik Asheim [11:27:31]: Det kan jo hende at noen av svarene er uklare, og da er det jammen bra at vi også har humanister til å tolke dem, så det må vi fortsette å ha også i fremtiden.

Men for å være ryddig i dette: Reiserådene som UD kommer med, gjelder egentlig fritidsreiser og kortere reiser ut. Derfor er Utenriksdepartementet, og det er riktig av dem, ganske restriktive på å gjøre unntak for reiserådene for enkelte grupper. Men så sier de altså at nødvendige reiser, særskilt nødvendige reiser, bør man kunne ta. Det er den dialogen vi nå har med ANSA og med Utenriksdepartementet, og vi ønsker å svare relativt kjapt, og da mener jeg i løpet av denne uken.

Når det gjelder ekstra utgifter: Vi har ikke konkludert nå på hva som eventuelt skal kompenseres, for dette gjelder ikke bare norske reiseråd, det gjelder også rådene i de landene de studerer i. Jeg er ganske opptatt av at vi ikke skal ta på oss alt finansielt ansvar for utenlandske institusjoner, som i så fall ikke fullfører det oppdra-

get de har på vegne av en student. Her må vi også vurdere det nærmere.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Nina Sandberg.

Nina Sandberg (A) [11:28:44]: Allerede før koronapandemien viste NIFU i en rapport at veksten i ut- og inngående studiemobilitet i Norge hadde stagnert, på tross av regjeringens veldig eksplisitte visjoner om det motsatte. Statsråden har oppfordret flere unge til å reise ut, og lista er lagt høyt. Da betinger det også en innsats fra regjeringens side. Det ble sagt her at sårbarhet er blitt avdekket. En ting denne krisen har avdekket, er at utenlandsstudentene i altfor stor grad har vært overlatt til seg selv.

Arbeiderpartiet er bekymret for framtidig studentmobilitet og for dem som allerede er i gang med et internasjonalt studieløp. Utenlandsstudentene sier at de behøver klare reiseråd fra UD, og jeg er ikke så opptatt av å høre på det ene og det andre motargumentet, men vil bare spørre regjeringen: Hvorfor har dere ikke klart bare å skjære gjennom og sørge for å gi studentene det klare svaret og den tryggheten de trenger?

Statsråd Henrik Asheim [11:29:51]: Når det gjelder studentmobilitet og å få flere på utveksling, har regjeringen sagt at vårt mål er at halvparten av norske studenter i løpet av sitt studieløp skal være på utveksling i utlandet. Noe av det jeg egentlig skulle gjøre i april, som ganske fersk statsråd, var å legge frem regjeringens mobilitetsmelding. Det ble litt krevende å legge frem en stortingsmelding om at nå må flere reise ut og studere i Kina og India, akkurat mens hele verden var stengt ned – ikke minst fordi vi også måtte ha med oss de erfaringene når vi skal lage en mobilitetsmelding. Derfor kommer den til høsten i stedet, men jeg skal love at den vil være full av både tiltak og forslag, og så er jeg helt sikker på at Stortinget også vil diskutere det grundig.

Til spørsmålet fra representanten, som er godt, men også litt viktig å få svart ordentlig på: Hvorfor kan man ikke bare komme med et tydelig råd? Det vanskelige med det er at det kommer an på hvilket land man skal til, det kommer an på smittesituasjonen i det landet, og det kommer an på helsevesenets kapasitet i det landet, så det er veldig vanskelig å gi et entydig råd. UD's reiseråd er entydige, og så må vi få definert om det å reise ut for å avlegge eksamen er en nødvendig reise eller ikke, og det jobber vi nå for å få avklart.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak n r. 2 [11:31:01]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Siv Mossleth til jus- og beredskapsministeren, er overført til olje- og energiministerens rette vedkommende.

Spørsmålet foreslås, etter anmodning fra olje- og energiministerens, flyttet og besvart etter spørsmål 7, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 8, fra representanten Bengt Fasteraune til olje- og energiministerens, er overført til kommunal- og moderniseringsministerens rette vedkommende.

Spørsmål 9, fra representanten Sandra Borch til olje- og energiministerens, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:31:32]: «Norske stiftelser som ikke er skattepliktige mottar ingen krisestøtte fra staten. Mange av dem har løpende faste utgifter og ansatte. For ridesentre som er stiftelser begynner pengene å ta slutt etter to måneder helt uten inntekt. Noen melder at de ser behov for å selge dyra fordi det hverken er penger til stell eller fôr.

Når kommer en ordning på plass for de norske stiftelsene, som ikke er skattepliktige, som Stortinget har pålagt regjeringen å levere?»

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:32:17]: Så langt har regjeringen innført en rekke tiltak for virksomheter som ble hardt rammet økonomisk som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene i den akutte fasen av krisen. De fleste virksomheter vil være omfattet av en eller flere ordninger som er innført.

Norske stiftelser som ikke er skattepliktige, men registrert i Frivillighetsregisteret før 5. mars, vil omfattes av kompensasjonsordningen for arrangører i frivillighets- og idrettssektoren. I den grad ridesenteret har inntekter fra stevner eller andre arrangementer, kan inntektsbortfall fra disse eventuelt dekkes av arrangørordningen under Kulturdepartementet dersom ridesenteret innfrir de øvrige kravene i den ordningen.

Ridesentre vil også være omfattet av kompensasjonsordningen for næringslivet dersom de utøver økonomisk aktivitet, er skattepliktige for den virksomheten

og er registrert i Foretaksregisteret. Disse kravene er nødvendige for å verne mot misbruk, sørge for rask saks- gang og sikre at de som søker kompensasjon, har til- knytning til Norge. Virksomheter kan da få tilskudd der- som omsetningsfallet og de faste kostnadene er tilstrek- kelig store.

De virksomhetene som i mindre grad treffes av kompensasjonsordningene, er svært ulike. Noen har omfattende økonomisk virksomhet og opererer i gren- selandet for skatteplikt, mens andre er små, lokale og rent frivillige organisasjoner. Noen er også offentlig eid eller mottar betydelige offentlige tilskudd. Hvordan ak- tiviteten i ideell og frivillig virksomhet påvirkes av virus- utbruddet, og hvilken støtte de kan ha behov for, varie- rer derfor stort.

Dersom man skulle utvidet kompensasjonsordnin- gen for næringslivet til å inkludere ikke-skattepliktige foretak og organisasjoner, ville det vært nødvendig å lage nye avgrensninger for å skille de virksomhetene som er nokså like vanlig næringsvirksomhet, og andre institusjoner som denne ordningen ikke har til hensikt å støtte. Det ville gjort ordningen betydelig mer kompli- sert.

Faren for misbruk og dobbeltkompensasjon gjen- nom andre støtteordninger og andre offentlige tilskudd ville økt betydelig.

Stiftelser og organisasjoner uten skatteplikt har an- dre fordeler på grunn av den organisasjonsformen de har valgt. De kan bl.a. ha muligheten til å motta ulike of- fentlige tilskudd innenfor ideell og frivillig sektor, i til- legg til den fordelene det er å være unntatt fra skatteplikt. Dette er fordeler som kommersielle aktører ikke har.

Regjeringen vil legge frem nye vurderinger og for- slag om tiltak for norsk økonomi i proposisjonen om fase 3, som legges frem om kort tid.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:35:01]: Det var et langt svar og nøyaktig lest fra papiret, men det svarte ikke helt på spørsmålet mitt, for det var om når ordnin- gen kommer. Jeg vil tolke dette som at ordningen ikke er tenkt å komme per dags dato.

Jeg var selv oppe på Stiftelsen Stovner ridesenter, og de var av dem som nå trodde at hjelpen kom, etter at re- gjeringen på pressekonferanse gikk ut med at det kom- mer støtte til før for bedrifter og andre som trenger det. Men så viste det seg i etterkant at de var utelatt fra kom- pensasjonsordningen som de aller fleste søker på.

Da ønsker jeg å stille statsråden et konkret spørs- mål: Er det sånn per dags dato at Stiftelsen Stovner ride- senter som en av flere rideskoler kan søke på kompens- asjonsordningen, eller er de utelatt fra den i dag?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:35:55]: Hvis represen- tanten hadde lyttet til det svaret jeg ga, som var svært

presist, ville representanten ha hørt at jeg sa at norske stiftelser som ikke er skattepliktige, men registrert i Fri- villighetsregisteret før 5. mars, vil omfattes av kompen- sasjonsordningen for arrangører i frivillighets- og idrettssektoren. Det er en ordning som er etablert un- der Kulturdepartementet. Så kommer vi tilbake i pro- posisjonen som kommer om kort tid, hvor vi også vur- derer andre ordninger.

Jeg vil anbefale de ulike ridesentrene som ikke er skattepliktige, at de sjekker ut ordningen under Kultur- departementet og ser om de tilfredsstillende de kravene som stilles der.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:36:43]: Det er helt opplagt at fra synsvinkelen til Arbeiderpartiet, som har vært med å danne flertall for den ordningen som regje- ringen skal følge opp, har vi hatt en intensjon om at Stiftelsen Stovner ridesenter skal bli bedre dekket enn den er per dags dato. Dette er organisasjoner som tilbyr viktig aktivitet til unge for at folk kan få erfaring med å ha ansvar for dyr – et veldig fint integreringstiltak i til- legg. Da har det betydning om de får tatt opp igjen virk- somheten sin nå, eller om de står i fare for å måtte sten- ge enda mer ned.

Min oppfordring vil da være å følge dette grundig opp, for her trengs det en bedre dekning enn det regje- ringen har levert så langt.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:37:30]: Jeg anerkjen- ner det engasjementet representanten har for dette konkrete ridesenteret, og det er alltid viktig å huske på at bak tallene er det mennesker og aktivitet. Det skal vi legge til rette for, og det har jeg stor respekt for.

Når det gjelder den kompensasjonsordningen som gjelder for næringslivet, har det vært et poeng for alle partier at den skal være lett å bruke, men vanskelig å misbruke. Det betyr at for den ordningen må vi stille noen konkrete krav. Vi ønsker ikke at de pengene skal gå ut av landet og gå til arbeidsplasser som er et helt annet sted. Derfor har vi stilt helt konkrete krav om skatteplikt og at man er registrert i Foretaksregisteret.

Så er det etablert en annen ordning under Kulturde- partementet. Jeg vil i så fall anbefale at det er den ord- ningen man ser på. Og så kommer det som sagt en pro- posisjon om ikke altfor lenge, hvor vi går gjennom disse ordningene, og hvor man også vil kunne se om det til- fredsstillende de konkrete eksemplene som represen- tanter er opptatt av.

Spørsmål 2

Maria Aasen-Svensrud (A) [11:38:54]: «Straffelø- ven slår fast at ingen skal sone under et strengere regi-

me enn nødvendig. På Vestlandet finnes ingen åpne soningstilbud for kvinner. Dette fører til at flere av disse kvinnene nå soner under et strengere regime enn nødvendig.

Hvilke tiltak vil statsråden gjøre for å sørge for at loven gjelder også for kvinner på Vestlandet?»

Statsråd Monica Mæland [11:39:23]: Regjeringen er opptatt av å sikre trygge og likeverdige forhold for kvinner som soner straff, og har gjennomført flere tiltak for å bedre forholdene for kvinnelige innsatte. For å løse behovet for varetektsplasser for kvinner og for å bidra til at kvinner ikke skal sone sammen med menn, er Kongsvinger fengsel, avdeling G, 20 plasser, og Telemark fengsel, Kragerø avdeling, 18 plasser, omgjort til egne avdelinger for kvinner med høyt sikkerhetsnivå. Videre er Arendal fengsel, Evje avdeling, utvidet med 10 plasser med høyt sikkerhetsnivå, og hele fengselet er omgjort til en kvinneavdeling med totalt 30 plasser, derav 20 på lavere sikkerhetsnivå. Her er det plasser med ulike sikkerhetsnivåer og tilbud tilpasset kvinners behov.

For å sikre et bedre tilbud for kvinner i Kriminalomsorgen region vest for soning på lavere sikkerhetsnivå foreslo Kriminalomsorgsdirektoratet tidligere i år å omgjøre Bergen fengsel avdeling D til en avdeling med lavere sikkerhetsnivå for kvinner. Avdeling D har vært en frigangsavdeling for menn som er fysisk plassert utenfor ringmuren ved Bergen fengsel.

Departementet samtykket i mars i år til å omgjøre Bergen fengsel avdeling D til en avdeling med lavere sikkerhetsnivå for kvinner med totalt 18 plasser. Så er det slik at vi fikk en koronasituasjon, og på grunn av den er etableringen av avdelingen utsatt. Bergen fengsel har nå denne avdelingen i beredskap i tilfelle man på kort varsel trenger disse plassene ved et eventuelt smitteutbrudd inne i fengselet og behov for å flytte innsatte.

Det er selvsagt veldig beklagelig at dette arbeidet er forsinket, men situasjonen er krevende. Det merker kriminalomsorgen på samme måten som andre deler av samfunnet, enten det er barn som ikke får en fullverdig skolehverdag, eller det er eldre som ikke får besøk av sine nærmeste. Mange er rammet. Det er beklagelig, men direktoratet jobber nå med å få dette tilbudet på plass så snart det er mulig, avhengig av utviklingen av koronasituasjonen.

Maria Aasen-Svensrud (A) [11:41:35]: Det er flott å høre at man gjør tiltak på Østlandet for å styrke situasjonen her. Vi har lenge hatt kvinner som har sonet på firemannsrom på Ravneberget, så det er godt statsråden har tatt tak i den alvorlige situasjonen.

Men statsråden understreker at man trenger plassene i beredskap for menn, fordi soningskøene for menn

er lange på Vestlandet, antar jeg, og derfor utsetter man plassene til disse kvinnene. Mener statsråden det er mer fornuftig at kvinnene må fly til Østlandet for å sone her enn at mennene kan fly?

Statsråd Monica Mæland [11:42:10]: Svaret på det er nei, men det er mange flere menn enn kvinner. Dette er et kapasitetsspørsmål, og jeg har rett og slett tillit til at kriminalomsorgen – både fengsel og direktoratet – nå vurderer situasjonen. Det har vært gjort et stort arbeid av mange ansatte nå i denne situasjonen. Det har vært vanskelig for innsatte, for ansatte, for mange, men de er nødt til å gjøre vurderingen basert på den kapasiteten som er der og da.

Disse tiltakene skal jo ikke vare lenger enn nødvendig, så jeg håper at man veldig fort nå kommer på plass og får på plass denne avdelingen for kvinner. Det trenger vi, og det skal vi ha, men akkurat nå er det altså forsinket.

Maria Aasen-Svensrud (A) [11:42:53]: Jeg hører hva statsråden sier. For Arbeiderpartiets del er det ikke greit å diskriminere kvinner og unndra dem rettighetene de har i loven, selv om det kun er for en liten tid. Jeg synes det er spesielt at statsråden omtrent ønsker å diskriminere kvinner fordi de er mindre kriminelle enn menn.

For ikke lenge siden var det et enstemmig storting som gikk inn for at regjeringen skulle få vurdere de nedlagte fengslene. Alle partier her i salen var skjønt enige om at det ville være en god idé for å få unna soningskøene. Har statsråden kommet noe videre i det arbeidet?

Statsråd Monica Mæland [11:43:31]: Jeg må si jeg er litt forbauset nå. Jeg diskriminerer jo ikke kvinner fordi flere menn enn kvinner er kriminelle. Men jeg tror man må ta inn over seg at når man har et fengsel med flere av det ene kjønn enn det andre, er det kapasitetsmessig sånn at det må løses der og da på stedet. Det er ikke sånn at vi kan forflytte mange mennesker i en kritisk situasjon heller. Jeg har et inntrykk av at man liksom glemmer at vi har hatt ganske kontrollert reise og bevegelse i dette landet. Det gjelder også innsatte. Men vi skal altså få på plass dette tilbudet. Det er veldig viktig å gjøre, og vi har et ønske om at det gjøres så fort som mulig.

Svaret er ja, det har jo gått en hel uke, så jeg regner med at representanten kanskje mente at jeg hadde på plass et tilbud. Jeg vil nok måtte skuffe representanten med at det har jeg ikke, men jeg kan love at jeg har satt Kriminalomsorgsdirektoratet i gang med et arbeid for å se på det Stortinget ba om.

Presidenten: Spørsmål 3 er flyttet og besvares etter spørsmål 7, så da går vi til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Nicholas Wilkinson (SV) [11:44:54]: «Flertallet av landene i Europa har logopedersom er autorisert, men ikke Norge. Flertallet av EU-landene autoriserer logopedersom for å styrke pasient- og brukersikkerheten.

Hvordan gjennomføres kontroll og kvalitetssikring av logopedtilbudet i Norge, og hvilke muligheter har brukere til å klage på tjenester gitt av kommunale og private logopeders?»

Statsråd Bent Høie [11:45:30]: Helse- og omsorgsdepartementet har mottatt anmodning om at logopedersom skal bli en autorisert personellgruppe i henhold til helsepersonelloven.

Helsedirektoratet har tidligere utredet anmodningen om å autorisere bl.a. logopedersom og anbefalte i sin utredning 5. november 2019 å ikke autorisere logopedersom. Helsedirektoratets vurdering og tilråding ble forelagt de berørte organisasjonene for kommentarer og eventuell tilleggsinformasjon.

Dette ble oversendt direktoratet i februar 2020, hvor de ble bedt om å vurdere hvorvidt innspillene ga grunn for å endre direktoratets opprinnelige tilråding. Når Helsedirektoratets tilbakemelding foreligger, vil departementet ta endelig stilling til videre oppfølging av autorisasjonsanmodningene, herunder også logopedenes.

Kommunen har etter helse- og omsorgstjenesteloven ansvar for å sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Selv om ikke logopedene er nevnt i opplistingen over kompetansekrav som er fastsatt i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, har kommunen likevel en plikt til å tilby logopedtjenester til personer der det er nødvendig for å oppfylle deres rett til nødvendige og forsvarlige tjenester.

I veileder for rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator legger Helsedirektoratet til grunn at tilbud om logoped må være tilgjengelig både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Kommunene oppfordres også til å styrke habiliterings- og rehabiliteringstilbudet til personer med sansetap, som logopedi.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring stiller nærmere krav til styring og ledelse i helse- og omsorgstjenesten. En forutsetning for å nå målene og levere faglig forsvarlige tjenester av god kvalitet er at ledelsen har god oversikt over oppgaver og tjenestebehov og sørger for at sammensetning av kompetanse hos personellet er i tråd med disse.

Dersom pasienter eller brukere ikke får oppfylt sin rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester, kan de klage til Fylkesmannen. Fylkesmannen fører også tilsyn

med at helse- og omsorgstjenesten følger kravene som stilles i lov og forskrifter.

Jeg vil også framheve pasient- og brukerombudene. De arbeider for å ivareta pasientens og brukerens behov og interesser og for å bedre kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene. Ombudene finnes i alle fylker og gir gratis råd og veiledning, inkludert hjelp til å klage.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:47:49]: Helsedirektoratet skulle ha sendt brev til Helse- og omsorgsdepartementet 27. mai, så det er sent.

Jeg har et eksempel. Jeg vet at en logoped eller logopedstudent med lite kunnskap om svelgevansker har anbefalt null inntak av mat og drikke. Det var feil. Pasienten kunne svelge. Og det var farlig at pasienten ikke fikk mat og drikke når pasienten kunne spise og drikke.

Jeg hadde en sonde, og jeg mistet over 10 kg. Det kan være veldig farlig å ikke få vanlig mat når pasienten kan spise.

En autorisasjon ville ha sørget for at logopedens hadde gode kvalifikasjoner og en formell utdanning.

Når får vi svar fra Helse- og omsorgsdepartementet, og når får vi svar fra Helsedirektoratet, som skulle ha sendt brev 27. mai?

Statsråd Bent Høie [11:48:52]: Det er riktig at fristen for Helsedirektoratet for å svare på dette har blitt satt til 27. mai. Vi venter at det kommer et svar ganske snart, men jeg tror vi må ha forståelse for at Helsedirektoratet i disse dager har ganske mye annet å jobbe med, så noe aksept for at det tar litt lengre tid, må vi nok dessverre ha i denne tiden.

Logopedersom som jobber i helse- og omsorgstjenesten er omfattet av det samme regelverket som andre. De trenger ikke å være autorisert helsepersonell for dette. Det betyr at pasientenes rettigheter når det gjelder det å klage, og Helsetilsynets mulighet til å føre tilsyn osv., er de samme selv om personellet som jobber der, ikke nødvendigvis er autorisert helsepersonell.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:49:47]: Jeg har mange venner som har afasi, og det er veldig vanskelig å klage fordi logopedersom ikke er autorisert. Det er også veldig vanskelig å få kunnskap om hva de kan klage på.

Det er litt rart at det i Europa kun er Estland, Kroatia, Bulgaria og Ungarn, i tillegg til Danmark og Norge, som ikke har autoriserte logopedersom, mens nesten alle de andre landene har det. For SV er det viktig at vi har gode folk, som kan hjelpe dem som trenger det mest.

Hva mener helseministeren om at logopedersom skal være autorisert? For helseministeren kan bestemme det når brevet kommer fra Helsedirektoratet.

Statsråd Bent Høie [11:50:48]: Ja, det kommer jeg også til å gjøre når jeg har fått brevet, og dermed fått et grunnlag for å ta en beslutning.

Det som er viktig å si, er at autorisasjonsordningen i helsetjenesten først og fremst er knyttet til helsepersonell. Det er heller ikke sånn at selv om det jobber folk i helsetjenesten som ikke er autorisert helsepersonell, så gjelder ikke reglene f.eks. knyttet til klager og pasientrettingheter. De er de samme, for så lenge en jobber i helsetjenesten, er det det samme regelverket som gjelder, uavhengig av om en har en autorisasjon eller ikke.

Veldig mange logoped jobber ikke i helsetjenesten. Det betyr at mange yrkesgrupper som jobber i helsetjenesten, har kollegaer som jobber i andre deler av arbeidslivet. Og vi har normalt ikke gitt den type yrkesgrupper autorisasjon som helsepersonell, fordi den ordningen i all hovedsak har vært knyttet til folk som jobber i helsetjenesten.

Spørsmål 5

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:52:21]: «Per i dag er det kun to av Hurtigruten sine skip som er i drift, noe som innebærer et svært begrenset tilbud for folk, reiseliv og annet næringsliv. Dette har særskilt store konsekvenser i Nord-Norge, der avstandene er store og andre alternativer for transport pr. nå er svært begrenset.

Vil statsråden sikre en modell for risikoavlastning for å kunne sette flere skip i drift igjen fra 15. juni, i tråd med Hurtigrutens innspill?»

Statsråd Knut Arild Hareide [11:52:52]: Eg takkar for spørsmålet. Det er jo viktig for regjeringa å sikre at me har eit godt rutetilbod for lokale passasjerar som reiser mellom Bergen og Kirkenes. Hurtigruta er jo veldig viktig for oss som transportmiddel og er spesielt viktig i den nordlegaste delen av ruta. Dette blir i dag sikra gjennom ein kontrakt der me betaler 856 mill. kr til Hurtigruten Cruise AS.

Som representanten Gjelsvik seier, går det no berre to av elleve båtar, og dei går i realiteten frå Bodø til Kirkenes. Det som har vore vår fleksibilitet, det me har bidrege med, er at me har sagt at trass i at rutetilbodet går frå elleve til to båtar, har me valt å behalde utbetalinga i tråd med den kontrakten me har. Me har ikkje gått ned på kontrakten, me betaler framleis 856 mill. kr i året.

Så har Hurtigruten tatt kontakt med Samferdselsdepartementet, der dei har bedt om eit statleg kjøp på kvar enkelt båt ein aukar med. Det har me sagt nei til, og det kjem av at me òg statsrettsleg, ut frå ei statskjøpsgrunning, er bekymra viss me vel å gi ytterlegare statstilskot.

Hurtigruten har tatt ei kommersiell avgjerd om å marknadsføre og selje billetter til seglingane sine frå 15. juni. Det er eg veldig glad for. Eg meiner òg at skal ein feriere, skal ein få ei flott oppleving, er hurtigruta så absolutt noko å velje. Me har da valt å seie at me står ved kontrakten sjølv om tilbodet er betydeleg redusert i dag. Det har vore vårt tilbod. I tillegg til det har me dekt veldig mykje av permitteringskostnadene som Hurtigruten har hatt. Dei har nytt godt av den gode ordninga som er. Men me meiner det ikkje er riktig å gå inn med ytterlegare statlege kjøp for den strekinga som gjeld her. Me meiner at tilbodet frå staten – med den kontrakten som er der i dag – er det riktige, og det har me gitt svar på til Hurtigruten.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:55:29]: Det er jo en helt ekstraordinær situasjon som har rammet Norge. Det Hurtigruten har bedt om og gitt innspill på, er jo risikoavlastning. Det er helt riktig at Hurtigruten nå har forsøkt, når en har ikke fått noen tilbakemelding fra Samferdselsdepartementet før i går, å starte markedsføring av flere avganger før 15. juni. Men det Hurtigruten har bedt om, er en risikoavlastning. Det betyr at hvis Hurtigruten klarer å dekke de minimumskostnadene som er knyttet til å ha de skipene i drift, vil det heller ikke påløpe ekstra kostnader for staten, så det er ikke ekstra statsstøtte i den forstand. Det skal altså sitte noen i Brussel og si at en ikke kan sikre et ordentlig tilbud for kyststruten langs vår langstrakte kyst, mens vi f.eks. kan gi ekstra kjøp på jernbane – noe som er helt riktig at vi gjør. Men det er minst like viktig for folk, for reiseliv og for næringsliv at vi ivaretar dette tilbudet. Hvorfor kan man ikke bidra med risikoavlastning til det tilbudet?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:56:35]: Risikoavlastning – det er riktig, men det vil nok likevel bli sett på som statleg kjøp. Det Hurtigruten har bedt om, er at eit statleg kjøp på sjøtransportteneste på kystruta Bergen–Kirkenes blir auka med inntil 12,5 mill. kr per måned for kvart skip som blir sett i drift. Det er det dei har skrive i søknaden sin til oss. Det vil nok bli sett på som statlege kjøp.

Så er eg opptatt av at det offentlege har stilt opp, og me har verkeleg stilt opp, me har altså ein kontrakt på 856 mill. kr. Sjølv med reduksjonen frå elleve til to skip, og dei to skipa går berre frå Bodø til Kirkenes, har me likevel valt å halde oss til den rause kontrakten.

Eg er opptatt av at det offentlege skal stille opp, slik me verkeleg har gjort både når det gjeld Hurtigruten, fly og jernbane. Men det er òg slik at eigarar, dei som har gjeld i den typen selskap, òg må stille opp i denne situasjonen. Det gjeld for Hurtigruten, for fly og for jernbane.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:57:39]: Hurtigruten lider jo store tap underveis i denne krisen, helt uavhengig av de beløpene vi her snakker om. Hvis man bare ser på driftsutgiftene årlig med den kysttruten: Det er helt riktig at staten bidrar med drøye 800 mill. kr, men driftsutgiftene er jo 1,8 mrd. kr, noe som nettopp viser at staten med omsyn til den ruta òg er avhengig av de kommersielle inntektene som Hurtigruten har ordinært. Man har ikke mulighet til å ha det i dagens situasjon. Det som Hurtigruten ber om, er jo en risikoavlastning, sånn at vi kan sørge for flere skip i drift langs vår langstrakte kyst. Hvis de får kommersielle inntekter, hvis f.eks. reisestriksjoner blir lettet på, vil de pengene ikke bli utbetalt – det er en risikoavlastning. Hvorfor mener ikke statsråden at det er fornuftig å gi en risikoavlastning, gi en trygghet, for å få flere ruter ut? Og hvis det blir kommersielle inntekter, blir det ikke noen kostnader for staten.

Statsråd Knut Arild Hareide [11:58:44]: Det er fordi det vil vere ein risiko med ytterlegare statlege kjøp, og då tenkjer eg opp mot statsstøtteregulverket me skal halde oss til. Hurtigruten er òg i ein konkurransesituasjon frå 1. januar 2021. Da er det viktig at me ikkje set oss i en situasjon der me gir støtte til Hurtigruten og dei må betale tilbake den støtta.

Situasjonen er ekstraordinær, men alt tyder på at no vil Hurtigruten ha moglegheit til å få ein større flåte i gang, òg på kommersielt grunnlag, i tråd med den annonseringa som Hurtigruten no er i gang med.

Eg vil sterkt anbefale alle å ta ein tur med hurtigruta denne sommaren. Det gjer at me sjølvsgatt får ein viss form for cruisetraffikk, som hurtigruta òg er, men ikkje minst betyr det mykje for den lokale trafikken å få hurtigruta i gang igjen. Det er med på å hjelpe viss ein brukar dette tilbodet i sommarferien.

Spørsmål 6

Aud Hove (Sp) [12:00:12]: «Det er stor uro fleire stader i landet på grunn av ekstremt store snømengder og lite snøsmelting, og fleire stader har det over fleire år no vore ei oppbygging i elveleie av grus og lausmasse. Dette gjeld både side- og hovudvassdrag. Det kommunar og grunneigarar møter når dei vil gjere tiltak, er mangel på midlar, men minst like utfordrande eit oppdelt ansvar og eit regel- og lovverk som det er vanskeleg å nå gjennom i og få oversikt over.

Vil statsråden ta initiativ til å forenkle og rydde i dette?»

Statsråd Tina Bru [12:00:53]: Jeg kan veldig godt forstå at folk som er bosatt i Innlandet og kan bli utsatt

for flom, er veldig opptatt av oppbygging av masse, som har foregått gjennom lengre tid både i hovedvassdragene og i enkelte av sidevassdragene. Jeg har merket meg diskusjonen i den siste tiden om uttak av masser fra elver som et mulig flomsikringstiltak. Effekten av masseuttak for å redusere flomskade varierer ganske sterkt mellom elvestrekninger og må vurderes i hver enkelt sak. Masseuttak kan også ha store konsekvenser for naturmangfoldet, og da spesielt for fisk.

Dersom det skal tas ut løsmasser fra vassdrag, kan det kreves tillatelse etter flere lovverk. Hvilke regler som utløses, avhenger av hvordan uttaket påvirker hensynene som skal ivaretas, og de interessene som blir berørt. Selv om dette kan virke utfordrende, har vi mulighet til å gjøre forenklinger, f.eks. at tillatelse etter en lov kan erstatte tillatelse etter en annen lov. Felles for denne lovgivningen er at tillatelse bare gis hvis nytten av tiltakene er større enn ulempene. I den sammenhengen må det også vurderes om det også finnes alternative tiltak som er bedre egnet for å oppnå formålet.

Jeg er opptatt av at regelverket ikke skal være til hinder for en god og langsiktig forvaltning av vassdragene som også kan håndtere flom. Jeg er åpen for å vurdere konkrete forslag til forenklinger når vi er gjennom denne akutte fasen vi står i nå. Når det gjelder midler til sikring, er NVEs bistandsordning for flom og skred tilgjengelig for alle landets kommuner. På NVEs hjemmeside gis det grundig informasjon om ordningen og søknadsprosessen. Bistand kan gis i form av et økonomisk tilskudd, der kommunen selv tar på seg oppgavene med utredning, planlegging og gjennomføring, eller som bistand, der NVE tar på seg dette arbeidet på vegne av kommunen.

Regjeringen tar folks trygghet på alvor. Vi har økt bevilgningene til flom- og skredtiltak. Innenfor de midlene som er bevilget, må vi likevel prioritere tiltak slik at samfunnet får mest mulig igjen i form av redusert risiko for flom- og skredskader. Hensynet til liv og helse og eksisterende bebyggelse vil veie veldig tungt i disse vurderingene. Og jeg vil som sagt vurdere forslag som kan forenkle forvaltningen av våre vassdrag.

Aud Hove (Sp) [12:02:58]: Det er mange som kjøper jolegaver på veslejoelkvelden, og det blir ofte dyrt. Då er det kanskje lurt å tenkje på det resten av året. Slik er det med flaum òg. Som statsråden var lite grann inne på, må ein tenkje langsiktig. Ein ting er det akutte no, noko anna er vidare framover.

I Gudbrandsdalen – som statsråden var inne på – kjem det tiårs- og større flaumar stadig oftare. Men det ligg føre mykje kompetanse og kunnskap om lokale tiltak attende i tid, og vi ser at dei lokale erfaringane og forventingane om tiltak ikkje støtt samsvarar med det den

regionale staten anbefaler ut frå regelverket sitt og berekningane sine, eller med det dei har midlar til. Ser statsråden at grensesnittet mellom lokal kunnskap og erfaring kanskje må kombinerast på ein betre måte med NVE og fylkesmennene? Og i så fall: Vil statsråden ta initiativ til å løfte den problemstillinga?

Statsråd Tina Bru [12:03:57]: NVEs arbeid er langsiktig, og flere sikringstiltak kan ta veldig lang tid både å planlegge og gjennomføre. Jeg opplever at de fleste kommuner har en ganske god dialog med NVE om dette. Det viktige her er at bevilgningene holdes på et nivå som gjør at det er mulig å gjennomføre tiltak. Vi vet at behovet er veldig stort. Vi har prioritert midler til flom- og skredsikring i alle våre år i regjering. Vi har brukt 1,7 mrd. kr på dette siden 2014. Jeg er helt enig i at det nivået må holdes godt oppe for at man skal kunne få gjennomført tiltak.

Men som sagt tar jeg gjerne imot konkrete forslag om hva som kan gjøres enda bedre, i dialogen mellom NVE og kommunene. Nå hadde vi nettopp forrige uke et møte med flere kommuner som nå er i en akutt fase for å få storflom, og mitt inntrykk der var at veldig mange trakk frem samarbeidet med NVE som godt, og at beredskapen er god, men man kan selvfølgelig sikkert alltid bli bedre.

Aud Hove (Sp) [12:04:56]: Ja, slik er det med oss alle, at ein sikkert kan sjå på nye måtar å gjere ting på. Men at det har vore ein konflikt no, og at ein ser at dette blir meir pressa, er jo på grunn av det auka omfanget og uroa. Eg er glad for at statsråden ser at ein kan kome med forslag på det.

Men vi ser at fleire flaumar kunne ha vore varsla betre og tidlegare, nettopp for å få ned skadeomfanget og kostnadene, og no er det eit spennande forskingsprosjekt om dette i Nord-Gudbrandsdalen. Når vi i tillegg ser at kommunar kan kome i den situasjonen at ein kanskje ikkje vil ha økonomi til å ta den eigendelen ein forventar – f.eks. for å erstatte ei bru eller byggje opp att eit næringsområde – er det ei utfordring dersom det ikkje er att økonomi til det. Ser statsråden at det hastar med å få gjort dei førebyggjande tiltaka for å spare samfunnet, både det offentlege og det private og ikkje minst forsikringsbransjen, for mykje større summer enn det dei førebyggjande tiltaka vil kome på?

Statsråd Tina Bru [12:06:04]: Vi vet at prisen på skader etter storflom kan være enorm. Det er store skader, og store summer som må til for å rydde opp i det som har skjedd. Nettopp derfor er det viktig å forebygge i forkant – jeg er helt enig med representanten i det. Det er også derfor, som jeg sa i sted, denne regjeringen har prioritert å ha et høyt nivå på bevilgningene til

flom- og skredsikringstiltak. Vi har hatt et jevnt godt, høyt og stigende tempo på dette siden vi kom inn i regjering. Det er normalt kommunene som bidrar med en egen distriktsandel på 20 pst. Det gjør at de midlene vi stiller til disposisjon for NVE, rekker enda lenger, slik at NVE kan bistå kommunene med kompetanse, ressurser til kartlegging, arealplanlegging osv. Men det er altså kommunene som har hovedansvaret for å forebygge.

Jeg opplever at det er flere kommuner nå som er enda bedre på dette enn det de var før. Dette er noe som er høyt oppe på dagsordenen, og det tror jeg er viktig i samspillet mellom nasjonale myndigheter og kommunene for at vi skal være i forkant av store skader som kan oppstå.

Spørsmål 7

Marit Arnstad (Sp) [12:07:27]: «I Trøndelag er det denne våren rekordstore snømengder i fjellet. I Tydal og Namsskogan har man ikke hatt så store snømengder i mai siden målingene startet på 1950-tallet. NVE ser det som 90 pst. sannsynlig at det vil bli flom i fylket. Det er 35 pst. risiko for en ekstrem flomsituasjon som kan gi omfattende skader på boliger og infrastruktur. Gjennom krisepakken sørget Stortinget for at regjeringen fikk tildelt 100 mill. kr til arbeidet mot flom.

Hvor mye av disse midlene vil regjeringen gi til tiltak i Trøndelag?»

Statsråd Tina Bru [12:08:06]: Som representanten peker på, bevilget jo nettopp Stortinget nylig ytterlige 100 mill. kr til NVEs arbeid med sikring mot flom og skredskader. Disse midlene kom på toppen av de 500 millionene som vi allerede hadde bevilget til dette arbeidet over statsbudsjettet. Av 100 mill. kr som ble bevilget i vår, har NVE satt av om lag 16 mill. kr til tiltak i Trøndelag. Dette dreier seg i hovedsak om grunnundersøkelser og sikringstiltak i forbindelse med kvikkleire, bl.a. i Indre Fosen, Melhus og Trondheim. I denne sammenheng vil jeg også ha nevnt at regjeringen i tillegg nylig har satt av inntil 100 mill. kr i ekstra skjønnsmidler for å dekke noe av kommunenes kostnader med forebyggende tiltak knyttet til vårflommen, altså akutte tiltak nå.

Tiltakene som settes i verk, må kunne gjennomføres raskt, og de må ha effekt i forhold til varslet flom. Kommunal- og moderniseringsministeren vil informere nærmere om skjønnsmidlene i et svar her senere i dag. Av totalt 100 mill. kr av disse midlene er det, etter det jeg forstår, satt av 8 mill. kr som Fylkesmannen i Trøndelag kan fordele.

Det er helt riktig som representanten sier, at det er rekordmye snø i fjellet i år. Jeg tror ikke det har vært så mye siden 1958. Så vi er i en veldig spesiell situasjon. Vi vet at det er stor risiko for storflom mange steder i landet, og for oss er det viktig å være i forkant. Vi kan selvfølgelig ikke unngå all skade, men vi prøver nå å bistå lite grann med å hjelpe kommunene med å kunne implementere noen akutttiltak.

Men til de langsiktige flom- og skredsikringstiltakene: De pengene som kom fra Stortinget for en stund siden, vil nok ikke kunne bøte på akkurat det som skjer nå. Men de vil selvfølgelig være viktig i et lengre løp og i en tid hvor vi vet at vi kommer til å ha et mer utfordrende klima, som også vil føre til at vi nok i hvert fall ikke kommer til å få mindre utfordringer med flom og skred fremover.

Marit Arnstad (Sp) [12:09:50]: Ja, vi kan jo ha et lønnlig håp om at været skal hjelpe oss gjennom, slik at det ikke blir så stor flom som det en frykter.

Det er positivt at det settes av midler. Samtidig bekrefter jo statsråden her at en god del av midlene ikke er knyttet til den akutte situasjonen en har i vår, men at den er knyttet til det mer langsiktige arbeidet. Jeg synes det er viktig å jobbe med kvikkleira både i Melhus, Trondheim og ute på Fosen, men samtidig vet vi at det er noen bestemte elver i den regionen som er veldig utsatt når det er akutt flom. Det gjelder Driva i Oppdal, det gjelder Inna i Verdal, og der ser vi tendenser til flom allereide. Så hvilken beredskap har NVE for de helt akutte situasjonene, eventuelt da i samarbeid med kommunene?

Statsråd Tina Bru [12:10:43]: Det jeg påpekte i mitt svar i stad, var at de ekstra pengene som kom fra Stortinget, nettopp var til flom- og sikringstiltak, ikke knyttet opp til akutte tiltak nå. Det er derfor regjeringen nå har lagt inn ytterligere 100 mill. kr i skjønnsmidler for å bistå på den siden. For vi må gjøre to ting på én gang. Det er fint med store budsjetter til flom og skred. Vi er for det, og det har vi lagt opp til i mange år, som jeg også sa i mitt tidligere svar her. Bare i år er det stilt 500 mill. kr til disposisjon for det. Vi har brukt 1,7 mrd. kr siden vi kom inn i regjering, og vi har konsekvent bevilget mer til dette enn det som var tilfellet i de rød-grønne årene. Men allikevel: Det er et stort behov der ute, så dette må vi ha et høyt trykk på.

Mitt klare inntrykk er at NVE har svært god beredskap. De følger nøye med på utviklingen, også i samarbeid med Meteorologisk institutt. De følger med på værskiftninger, og de har god kontakt med kommunene. Vi hadde et møte forrige uke hvor vi traff flere kommuner, som alle ga et inntrykk av at de er forberedt så godt det lar seg gjøre, og de har god kontakt med beredskapsmyndighetene og NVE.

Marit Arnstad (Sp) [12:11:44]: Jeg synes det er bra at statsråden bekrefter at disse midlene går til ulike ting, for når det svares på denne typen spørsmål i offentligheten, kan en lett få inntrykk av at det legges nye penger på bordet for det som er den mer akutte situasjonen. Det er bra at statsråden er såpass oppriktig på at dette dreier seg om mer langsiktige tiltak, og de er viktige nok. Men det som er akutt nå, er det faktumet at en så sent i mai har så store snømengder i fjellet i en region. Det gjør at jeg tror veldig mange er veldig bekymret, både for næringsvirksomhet, infrastruktur og for egne boliger. Da er det også viktig at NVE har et såpass godt samarbeid med kommunene som det de har.

Det vises til skjønnsmidlene: Er det også aktuelt med noen ytterligere tiltak knyttet til skjønnsmidlene og til det samarbeidet med kommunene for å sette kommunene i bedre stand i løpet av denne våren?

Statsråd Tina Bru [12:12:49]: Det tror jeg kanskje er et spørsmål som er bedre å rette til kommunal- og moderniseringsministeren, som har ansvaret for de skjønnsmidlene. Han er jo her og vil sikkert svare på spørsmål senere i dag.

Men det er altså 100 mill. kr som er fordelt til flere regioner som nå har store utfordringer, og som sannsynligvis går en storflom i møte. Vi opplevde på det møtet vi hadde med kommunene, at dette kom godt med. Vi har ikke registrert at noen ønsker mer penger per nå. Men det er nettopp derfor vi kommer med disse pengene også, for vi mener det er viktig å kunne bistå litt. Kommunene har hovedansvaret for å sikre seg og drive beredskap når det kommer flom eller er varslet flom eller skred, men vi ønsket å bidra fordi dette er en ekstraordinær situasjon. Det er uvanlig med så mye snø i fjellet som vi har nå, og da ville vi også bidra med litt for at de skal kunne være best rustet til å møte den situasjonen som nå sannsynligvis kommer.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål nr. 3.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Siv Mossleth til justis- og beredskapsministeren, er overført til olje- og energiministerens rettede vedkommende.

Siv Mossleth (Sp) [12:14:00]: «NVE har beregnet risikoen for vårflom med alvorlige skader til å være 95 pst. i Nord-Norge. Eksempelvis gikk det et omfattende skred ved Drevja i Vefsn på Helgeland som NVE anslår til 100x150 meter og seks meter dypt.

Hva gjør regjeringa for å sikre beredskapen i denne alvorlige situasjonen?»

Statsråd Tina Bru [12:14:32]: Som sagt vil jeg besvare dette spørsmålet som er stilt til justis- og beredskapsministeren, siden det er NVE som har en så sentral rolle i arbeidet med å sikre at vi er best mulig rustet til å håndtere krevende flomsituasjoner.

I tillegg til det forebyggende arbeidet bistår NVE kommunene og de ansvarlige for beredskapen med å håndtere hendelser som oppstår, og vi tar denne situasjonen på dypeste alvor. Vi står nå oppe i en krevende situasjon der vi må være forberedt på håndtere stor flom flere steder i landet, samtidig som håndteringen av covid-19 pågår.

Som representanten peker på, er sannsynligheten for storflom særlig stor i Nord-Norge. Alle ansvarlige myndigheter på lokalt, regionalt og sentralt nivå følger utviklingen i flomsituasjonen nøye. Kommunene, fylkesmennene og nødetatene er ansvarlige for lokal og regional krisehåndtering. Kommunene har også hovedansvaret i arbeidet med å sikre innbyggerne mot naturskader, bl.a. gjennom kommunal beredskapsplikt. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har tett kontakt med berørte fylkesmenn som har oversikt over risiko og sårbarhet i fylket, og samordner arbeidet med samfunnssikkerhet. Ved behov kan Sivilforsvaret bistå, bl.a. med nødvendig utstyr.

I tillegg til det kontinuerlige arbeidet med å forebygge flom og skredskader er det behov for akutte tiltak for å redusere konsekvensene i den flomsituasjonen som vi nå står overfor. Regjeringen har derfor satt av inntil 100 mill. kr i ekstra skjønnsmidler for å dekke noen av kommunenes kostnader ved forebyggende tiltak knyttet til denne flommen. Jeg har fått flere orienteringer fra NVE om situasjonen vi nå står overfor. Forrige uke hadde jeg også, sammen med justis- og beredskapsministeren og kommunal- og moderniseringsministeren, et meget viktig og godt møte med flere kommuner, fylkesmenn og andre med ansvar for beredskapen om den kommende vårfloppen. Mitt inntrykk er at det gjøres et godt og grundig arbeid i kommunene med beredskap i møtet med faren for flom.

NVEs rolle i beredskapssituasjoner er å gi råd og veiledning til berørte kommuner, politiet og fylkesmennene. NVEs regionale ledd har tett kontakt med landets kommuner og er også representert i fylkesberedskapsrådene. I forkant av en flomsituasjon er det regelmessig kontakt mellom NVE og landets fylkesmenn og kommuner. I tillegg er NVEs overvåknings- og varslingstjeneste for flom og skred et viktig grunnlag i beredskapsarbeidet.

Forebygging av flom og skredskader er et kontinuerlig arbeid som må pågå gjennom hele året, ikke bare rett i forkant av en forventet flomsituasjon. Regjeringen har derfor sørget for å prioritere tiltak mot flom og skred og har økt bevilgningene til NVEs arbeid med dette.

NVE forvalter statens midler til sikring av eksisterende bebyggelse. Foruten midler til forebyggende sikringsarbeid er det fra budsjettåret for 2020 også satt av midler på en egen post til krisetiltak som skal benyttes under og rett etter en hendelse. Denne posten gir bedre forutsigbarhet, slik at NVE raskt kan sette i gang tiltak under og like etter en hendelse.

Siv Mossleth (Sp) [12:17:22]: I Nordland er de store vassdragene spesielt utsatt, Vefsna, Ranelva, Beiarelva og Saltdalselva. Med bakgrunn i behov og tiltak er Nordland tildelt 9,5 mill. kr av rammen på 100 mill. kr. Det er akkurat det Saltdal kommune har bedt om, 9 mill. kr, og de har fått ca. halvparten. Beiarn har fått ca. en tredjedel av det de ba om. Det de har bedt om, ser ut til å være veldig mye mindre enn det de har fått. Jeg lurer på: Hva er egentlig behovet som er omsøkt fra nordlandskommunene, og hva betyr det helt konkret at merverdiavgiften blir kompensert, skal trekkes ut av tildelingsbeløpet?

Statsråd Tina Bru [12:18:23]: Jeg har ikke ansvaret for disse skjønnsmidlene. Det ligger under kommunal- og moderniseringsministeren, så det er litt vanskelig for meg å svare eksakt på det representanten spør om.

Vi må skille mellom akutte midler som kommer nå for å kunne forberede seg, gjøre akutte tiltak – om det er å sette opp sandsekker eller andre diverse tiltak for å prøve å begrense skade – og bevilgningene som gis i de ordinære budsjettene i det langsiktige flom- og skredsikringsarbeidet. Jeg er opptatt av at det nivået er høyt. Det er også det jeg har ansvar for som statsråd. Bare i år har NVE om lag 500 mill. kr til disposisjon for å drive flom- og skredsikring, men dette er prosjekter som går over tid. Det er ikke gjort i en håndvending. De ekstra 100 mill. kr som kom fra Stortinget i forbindelse med en av tiltakspakkene som ble behandlet, kommer godt med, men de vil ikke hjelpe i den akutte situasjonen vi står i nå. Det er mer langsiktig arbeid.

Siv Mossleth (Sp) [12:19:22]: Å forebygge flom er viktig, og det er billigere enn å reparere i ettertid. Det er stor fare for bebyggelse, vei og jernbane og matjord mange steder. I Saltdalen kan eksempelvis E6 vaskes bort. Så de 9 mill. kr som jeg nevnte at kommunen har søkt om, er til slike akutte krisetiltak for å unngå at viktige veier vaskes vekk.

I Kvam er det brukt 150 mill. kr for å sikre Kvamselva mot flom. Hvis man ser det i relasjon til den store

flomfaren i Nord-Norge, hvor mye penger ser ministeren for seg at regjeringa trenger å ha en visjon om for å møte dette scenarioet?

Statsråd Tina Bru [12:20:27]: Vi vet det generelt er et stort behov for flom- og skredsikring i hele landet. Dette er tiltak som blir meldt inn til NVE. NVE gjør prioriteringen ut ifra hvor man får mest sikkerhet, hvordan man kan sikre mest mulig godt nok på liv og helse, opp mot andre tiltak. Så man må følge en prioriteringsliste. Selv om vi har økt bevilgningene, er det fortsatt ikke like mye som alle behovene som er meldt inn. Vi må følge en prioritering av hvor man får mest igjen for pengene man bruker, ut ifra et perspektiv der liv og helse står øverst.

Som representanten sier, er det absolutt et behov i Nord-Norge. Av de ekstraordinære skjønnsmidlene som ble utdelt nå, gikk 9,5 mill. kr til Nordland, som representanten sier, og 9,5 mill. kr gikk til Finnmark og Troms. Dette er en landsdel vi vet er utsatt for flom nå og har størst sannsynlighet i landet faktisk å få det. Jeg mener vi også her, som i alle andre deler av landet, må sikre så godt vi kan. Da handler det om å holde bevilgningene oppe over tid, og det har denne regjeringen gjort.

Presidenten: Presidenten vil minne om at man henvender seg til presidenten når man tar ordet i stortingsalen.

Vi går da tilbake til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Bengt Fasteraune til olje- og energiministeren, er overført til kommunal- og moderniseringsministeren som rette vedkommende.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:22:03]: «Mye snø i fjellet og gradvis varmere vær gjør at NVE har varslet at det er fare for stor vårflo, blant annet er det 95 pst. sannsynlighet for stor vårflo i Nord-Norge. Vi vet at gode forberedelser er viktig for å unngå store skader når vårfloen kommer. Nå haster det med forebyggende tiltak, hvis det skal ha en effekt. 15. mai varslet olje- og energiministeren at det var bevilget 100 mill. kroner til forebyggende tiltak i kommunene.

Hvordan skal disse pengene fordeles, og rekker de å bli fordelt før vårfloen setter inn?»

Statsråd Nikolai Astrup [12:22:40]: Mange steder i landet er det nå varslet stor og akutt flomfare. Regjeringen er opptatt av at folk skal være trygge der de bor. For at skadene etter flommen skal bli minst mulig, er det viktig at kommunene setter i verk tiltak mot flommen.

Derfor har Kommunal- og moderniseringsdepartementet fordelt 100 mill. kr av skjønnsmidlene til flomforebygging rundt i hele landet. Regjeringen har, som det er nevnt i forbindelse med et spørsmål tidligere i dag, bevilget nesten 600 mill. kr til flom-, skred- og sikringstiltak, så de 100 mill. kr kommer i tillegg til det som allerede er bevilget.

Fylkesmennene har den siste uken samlet inn informasjon fra sine kommuner om hvilke forebyggende tiltak de planlegger nå. På grunnlag av innspillene fra fylkesmannsembetene har departementet fordelt 100 mill. kr mellom fylkene. Fylkesmennene fordeler midlene videre til aktuelle kommuner så raskt som mulig, slik at de kan sikre kommunal infrastruktur. I fordelingen har vi tatt hensyn til at tiltak skal være mulig å gjennomføre raskt, og at skadepotensialet kan variere mellom fylkene. Både tiltak som alt er iverksatt, og planlagte, forebyggende tiltak som forventes å ha effekt, kan få støtte. Akutte tiltak skal prioriteres.

Det er tildelt midler til alle fylkesmannsembetene. Gjennom forebygging kan kommunene bidra til mindre usikkerhet og uro for innbyggerne. Gjennom sikring av kommunal infrastruktur vil også skade på annen eiendom kunne begrenses. Det vil bestandig være billigere å forebygge enn å reparere. Det vil likevel fortsatt være mulig å søke om skjønnsmidler for gjenoppbygging av kritisk kommunal infrastruktur etter flom og skred.

Så til representantens konkrete spørsmål: Det er fordelt 10 mill. kr til Viken og Oslo, 15 mill. kr til Innlandet, 8 mill. kr til Vestfold og Telemark, 10 mill. kr til Agder, 10 mill. kr til Rogaland, 10 mill. kr til Vestland, 10 mill. kr til Møre og Romsdal, 8 mill. kr til Trøndelag, 9,5 mill. kr til Nordland og 9,5 mill. kr til Troms og Finnmark.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:24:27]: Det har skjedd før, og nå skjer det igjen, og denne gangen vil det være både Nord-Norge og Sør-Norge som blir rammet. Sist var det bl.a. min nabokommune Skjåk i Nord-Gudbrandsdalen som måtte mobilisere og kjempe med ryggen mot veggen. Tilsvarende hendelser har skjedd i mange kommuner i Gudbrandsdalen og resten av landet de siste årene. Noe er blitt gjort, men det gjenstår uendelig mye. Kriseledelse og samarbeid på tvers fungerer bra, forholdene er små, og ressursene finner hverandre når det står på. Det legges ned en voldsom innsats lokalt for å begrense skader og ivareta folks sikkerhet, og det er ikke så rart at dette fungerer når dette er et gjentakende fenomen. Problemet er at det hver eneste gang er kriseledelse i ytterste konsekvens, fordi man ikke har økonomiske muskler til å forebygge og gjøre det som kommer fram i utallige evalueringsrapporter – jeg har vært med og skrevet mange av dem selv.

Hva forventer statsråden at kommunene skal gjøre, ut fra det flomvarselet som nå foreligger?

Statsråd Nikolai Astrup [12:25:27]: Justis- og beredskapsministeren, olje- og energiministerens og jeg hadde for kort tid siden et møte med berørte kommuner og fylker, der vi fikk en orientering – også fra NVE og fra kommunene – om hvordan de nå forbereder seg på den akutte situasjonen de står i. Det er riktig som representanten sier, at dette er noe de har erfaring med, og det er mitt inntrykk etter det møtet at kommunene – innenfor den usikkerheten som gjelder – har forberedt seg på situasjonen som kommer, så godt det lar seg gjøre under de rådende omstendigheter.

Så er det langsiktige arbeidet veldig viktig, og det har olje- og energiministerens redegjort for i tidligere svar i dag. Det vi nå har bevilget penger til, er akutte tiltak. Da har vi sett på hvordan vi kan bruke de pengene raskt, og det er vel første gang, så vidt jeg vet, at skjønnsmidler er brukt til forebyggende tiltak. Det mener jeg er riktig prioritering i denne situasjonen.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:26:31]: Det er forutsigbart hvilke kommuner som er mest utsatt, og i mediene kan vi til og med lese svært detaljerte beskrivelser av hvor og hvordan flommen kommer til å ramme kommunene. Nok en gang kan begrepet «for lite, for sent» bli en sannhet. Kommunene og NVE vet i stor grad hva som skal til for å unngå dette kaoset som koster samfunnet store ressurser i år. Nå stilles det til og med krav til egenandelen på disse 100 mill. kr som ble bevilget av Stortinget. Beskyttelse av kommunal infrastruktur skal prioriteres, og det skal ikke finansiere andre prosjekters egenandel, pluss en del andre vilkår, og det stilles krav til rapportering.

Da spør jeg: Hvorfor er ikke de ekstra midlene allerede fordelt direkte til kommunene som vil bli mest utsatt, hvorfor må man betale en egenandel for et hastetiltak, og hvorfor skal kommunal infrastruktur prioriteres foran andre ting?

Statsråd Nikolai Astrup [12:27:35]: Alternativet til å bevilge skjønnsmidler til forebyggende akutttiltak – som, som jeg sa, jeg tror det er første gang blir gjort – er at kommunene selv tar regningen for de tiltakene som skal forberedes nå, og at staten er med og tar regningen for å reparere skadene etterpå. Vi ser det som hensiktsmessig at staten er med og tar mesteparten av regningen for de akutttiltakene som forberedes nå, og som er mulig å gjennomføre innenfor det tidsrommet som foreligger, og at vi i tillegg selvfølgelig er med på å bidra i etterkant, når flommen har rammet.

Jeg er altså ikke enig i kritikken om at det er for lite, for sent. Vi må jobbe langsiktig, og det er – som olje- og

energiministerens har gjort rede for – bevilget 500 mill. kr fra regjeringen til dette i 2020. Stortinget har plussset på med 100 mill. kr til disse langsiktige tiltakene. Nå er det snakk om akutttiltak, og de er fordelt via fylkesmennene fordi det er slik fordelingen av skjønnsmidlene er, men de går jo rett ut til kommunene, på effektivt vis.

Spørsmål 9

Fra representanten Sandra Borch til olje- og energiministerens:

«Det er stor og økende sannsynlighet for at det blir stor vårflo i Nord-Norge de kommende ukene. NVE anslår at sannsynligheten for stor vårflo er aller størst i Nord-Norge, med opp mot 95 pst. sannsynlighet. Stor vårflo er definert som flo på oransje nivå. Det vil si en flo som kan medføre alvorlige skader.

Hvilke forebyggende tiltak er iverksatt for Nord-Norge, og hvilke tiltak kan statsråden sette i gang om det nå oppstår flo som medfører alvorlige skader?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 10

Ruth Grung (A) [12:29:00]: «Klimaendringer har store konsekvenser. På Voss har nedbøren økt med 10 pst. de siste ti årene, og det er forventet en økning på 40 pst. NVE har beregnet flomsikring av Vossovasdraget til 1,5 mrd. kroner. Det har vært krevende å få NVE til å stille opp på mindre strakstiltak som kan ha stor effekt.

Hvordan vil statsråden sørge for at NVE har nok ressurser og et regelverk som gjør at de kan støtte flomutsatte områder som Voss med fagkompetanse og ubyråkratisk økonomisk støtte til effektive forebyggende tiltak?»

Statsråd Tina Bru [12:29:38]: Som jeg har nevnt mange ganger tidligere i dag, er regjeringen opptatt av å prioritere forebyggende tiltak mot flo og skred. Til NVEs arbeid med flo- og skredforebygging gjennom kartlegging, bistand til arealplanlegging, overvåking, varsling og fysiske sikringstiltak er det avsatt om lag 500 mill. kr i 2020. I tillegg er det bevilget 60 mill. kr til skredsikring i Longyearbyen over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett. På toppen av dette kommer det tilleggsbevilgninger på 100 mill. kr som Stortinget nylig bevilget.

Det er store behov for sikringstiltak over hele landet. Det er kartlagt at 160 000 mennesker bor utsatt til for flo og skred. NVE har foreløpig identifisert behov

for sikringstiltak i 70 kommuner til en kostnad som er grovt estimert til om lag 4 mrd. kr. Dette gjør det nødvendig med krevende prioriteringer.

NVE disponerer i år over 300 mill. kr til bygging av fysiske sikringstiltak. NVE må prioritere de tiltakene som har høyest samfunnsmessig nytte i forhold til kostnadene, og der det kan være fare for liv og helse. Det er gjennomført flere sikringstiltak de siste årene. I perioden 2014–2019 har NVE brukt over 1,7 mrd. kr på bygging av sikringstiltak mot flom og skred.

Når det gjelder Voss, er en rapport fra et forprosjekt om sikringstiltak langs Vossovassdraget nå i slutfasen. Her inngår det alternativer med flomtunneler. NVE vil vurdere rapporten og veien videre og presentere det materialet før sommerferien. Jeg kan derfor ikke kommentere det konkrete prosjektet i Voss nå. NVE må først få gjøre ferdig forprosjektet. Men langsiktig flomsikring er god samfunnsøkonomi, og med et våtere klima, som representanten også pekte på i sitt spørsmål, blir dette arbeidet enda viktigere.

Ruth Grung (A) [12:31:22]: Jeg takker for svaret. Jeg har registrert at alle landsdeler har vært representert med spørsmål her i dag. Samtidig er det en utfordring når det koster så mye. Vi vet ikke hva det kommer på, de skal presentere forslaget før sommeren, men til balansen og det å kunne sette i gang strakstiltakene: Tilbakemeldingene fra Voss er at de trenger den fagkompetansen som NVE representerer, også for å gi råd om mindre tiltak. Det er i hvert fall et av innspillene.

I hvilken grad har man nok ressurser til å bistå også ved mindre tiltak? Erfaringene er at når det er under 500 000 kr, får man ikke fagstøtte fra NVE og heller ikke nødvendigvis økonomisk støtte fra NVE. Så det er strakstiltakene vi fokuserer på i denne omgang.

Statsråd Tina Bru [12:32:10]: NVE bistår nå de kommunene som er særlig utsatt for dette. De har en høy beredskap på det, det er tett dialog. Jeg vil også benytte anledningen til å berømme kommunene, for det er veldig mange som jobber veldig godt nå.

Jeg forstår at dette er krevende tider. Man er selvfølgelig bekymret for hus, hjem, folk, dyr og alt som kan skje i en flomsituasjon.

Det er kjempeviktig at NVE har den muligheten til å yte hjelp til kommuner, at de har kompetanse og ressurser til kartlegging. Derfor har vi også prioritert NVE i våre budsjetter, for jeg mener det er helt avgjørende. Kommunene har allikevel et hovedansvar for å forebygge flom og skred, men da selvfølgelig i et samspill med NVE. Jeg forstår veldig godt det behovet. Jeg har heller ingen grunn til å tvile på at NVE bistår på rett måte. Jeg har heller ikke fått noen tilbakemeldinger fra konkrete kommuner om at det er en utfordring. Men det må

de selvfølgelig ha kompetanse og ressurser til å få til, for det er viktig med små tiltak også.

Ruth Grung (A) [12:33:09]: Ja, det er jo et av innspillene, at de ønsker å ha bedre tilgang til NVE når det gjelder å planlegge mindre strakstiltak. Men en annen utfordring er at de ulike etatene har ulik innfallsvinkel til hvordan de beregner flomutfordringen. Vei og bane har et flombilde som er fra noen år tilbake, mens kommunene har et flombilde som er nyere. Den siste storflommen på Voss var i 2014.

Vil statsråden ta initiativ til å samordne de offentlige etatene, slik at de har det samme utgangspunktet når det gjelder hvilken flomrisiko man opererer med?

Statsråd Tina Bru [12:33:48]: Det er NVE som, sammen med kommunene, har hovedansvaret for å kartlegge hvor man har spesielt utsatte områder. Igjen: Man kan sikkert alltid bli bedre på ting, og man kan sikkert alltid samordne enda bedre, men jeg mener det er viktig at den fagkompetansen som NVE representerer, veier tungt i disse spørsmålene. De jobber også tett opp mot andre etater for å passe på at deres eget grunnlag er godt i de vurderingene de må gjøre.

Som sagt: Behovet er kjempestort, og da må det også følge en eller annen prioritering. Det er den eneste måten å løse utfordringen på. Da mener jeg at den fagkompetansen NVE besitter, er det som bør veie tyngst når man skal prioritere f.eks. hva slags tiltak man skal gi midler til, som er bevilget over statsbudsjettet.

Spørsmål 11

Mona Fagerås (SV) [12:34:55]: «Etter at skolene åpnet opp igjen for alle har det vært stor uro rundt at elevenes tilstedeværelse på skolen har variert kraftig fra skole til skole. Vi er sikkert enige om at den digitale revolusjonen i norske skoler var formidabel og mange, meg inkludert, er imponert over hvordan lærere taklet overgangen. Til tross for dette er vi nok enige om at læring skjer best på skolen.

Hvordan vil statsråden sørge for at skolene får mulighet til å ta undervisningen tilbake til klasserommet, og hvordan vil statsråden involvere sektoren?»

Statsråd Guri Melby [12:35:45]: Det er ingen tvil om at vi har vært i en ekstraordinær situasjon de siste månedene, og det at skolene ble stengt, er en veldig tydelig illustrasjon av det. I denne situasjonen er det mange som har strukket seg langt for at våre barn og unge likevel skal ha et godt opplæringsstilbud. Jeg må bare si at jeg er imponert over den jobben som har blitt gjort av lærere og andre ansatte ved både å gi opplæring

og å vise omsorg på nye måter enn det man har gjort før. Det er også mange foreldre som plutselig fikk skolen hjem, som har bidratt til å legge til rette for en god hjemmeskole, og det er også mange lærere som selv er foreldre, som har hatt barna sine hjemme og hatt det veldig hektisk i den tiden vi har lagt bak oss.

Men selv om det er mange gode eksempler på hjemmeskoler, er jeg helt enig med representanten Fagerås i at det er viktig at barn og unge får være til stede på skolen. Lek, læring og utvikling skjer best i et fysisk og sosialt fellesskap. Derfor har jeg også hele tiden vært tydelig på at alle skal komme tilbake til skolen før sommeren.

Nå er endelig skolene åpne for alle elever. Fra 1. til 4. trinn har de vært tilbake siden 27. april, og i løpet av uke 20 åpnet vi for de øvrige elevene.

For meg er det viktig at vi anerkjenner at skolene har ulike forutsetninger for å gi alle elevene et tilbud på skolen og samtidig håndtere smittevernet. Skolene trenger tid til å tilpasse seg og til å finne gode løsninger lokalt, og vi må ha forståelse for at de omfattende endringene i skolehverdagen krever mye planlegging og organisering på skolene.

Slik smittevernreglene er nå, legger det mange steder begrensninger på tilbudet. Det er selvsagt uheldig, men vi må huske at også smittevernreglene er der av hensyn til barna og befolkningen som helhet.

Jeg kan forsikre representanten om at gjenåpningen av skolene har skjedd og fortsatt vil skje i tett dialog med partene. Det har f.eks. vært stor enighet om at de yngste barna skulle komme tilbake først. Det har også vært viktig for partene at gjenåpningen kunne skje med et lokalt handlingsrom og med tid til forberedelser, noe vi har lagt til rette for. De har også vært veldig opptatt av at allerede nå gir signaler om hvordan skolehverdagen blir til høsten. Det er det vi jobber med nå.

Helsemyndighetene vurderer at den generelle smittesituasjonen i landet er lav, mens de smittetiltakene som nå gjennomføres i skoler og barnehager, er tilpasset en høyere grad av smitte. Det skaper unødvendige utfordringer for barnehager og skoler og gjør at vi ikke får gitt barn og unge det tilbudet de trenger. Vi vil derfor snarlig legge fram oppdaterte smittevernveiledere som vil ha lengre varighet og også gjelde til høsten. De nye veilederne vil kreve at barnehagene og skolene har beredskapsplaner for de ulike nivåene av smitte, men samtidig gi mer forutsigbarhet og bedre mulighet til raskt å kunne tilpasse seg den til enhver tid gjeldende smittesituasjonen både lokalt og nasjonalt. Jeg både tror og håper at disse veilederne vil bidra til at barn og unge igjen får en mer normal hverdag, og at ansatte i barnehager og skoler får mer forutsigbare arbeidsdager, sånn at de kan planlegge og gi et best mulig tilbud. Jeg vil fortsatt ha tett dialog med sektoren om veien videre.

Mona Fagerås (SV) [12:38:48]: I Dagsavisen i dag er tre kommuner, Drammen, Oslo og Stavanger, ute og frykter at koronaregningen skal ramme barna, hvis ikke regjeringen tar den. I Drammen sier ordføreren at koronaen koster kommunen 50 mill. kr ekstra i måneden. I Oslo har en bare på barnehagesiden 50 mill. kr ekstra. I Stavanger har det kostet 40 mill. kr å stenge barnehagene. I tillegg brukes det altså penger på økt voksentetthet og vikarer.

Når har statsråden tenkt å skaffe seg oversikt over hvor mye ekstra bevilgninger det er behov for i Skole-Norge? Og når kan skolene forvente å få disse økte budsjettene som ministeren har lovet?

Statsråd Guri Melby [12:39:45]: Jeg kan forsikre representanten om at vi tar situasjonen på alvor. Det er klart at kommuneøkonomi har stor betydning for hva slags tilbud vi får gitt i skoler og barnehager rundt omkring i landet.

Vi har sagt fra dag én at når det gjelder ekstraordinære utgifter i forbindelse med koronahåndtering, skal staten trå til og sørge for at kommunene får dekket sine utgifter. Men så er det jo sånn at både for staten og for de enkelte kommunene er det vanskelig å ha den fulle og hele oversikt ennå. Den oversikten jobber vi med å få. Vi har en tverrdepartemental arbeidsgruppe, der også KS er godt representert, og vi skal skaffe oss den oversikten for å sørge for at vi dekker de ekstrautgiftene som det er nødvendig å dekke.

Så vil jeg legge til at nå har jo skolene vært åpne for omtrent alle elever i ca. to uker. I perioden før hadde man kanskje noen sparte utgifter når skolene var stengt. Når vi nå vil komme tilbake til en mer normal drift ganske snart, vil jeg også tro at det vil være tilstrekkelig med et normalt ressursnivå i skolene.

Mona Fagerås (SV) [12:40:46]: I forrige ukes spørretime dro kunnskapsministeren fram gullkortet og ga grønt lys til kommunene og nærmest oppfordret dem til å leie vikarer og lokaler. Dette gjentar hun nå at er greit. Det var gode signaler som skolene fikk, som har stått i en svært vanskelig situasjon og har måttet tilrettelegge for enmetersregelen i trangbodde klasserom. For oss i SV er det ingenting vi heller vil enn at kommunene skal sikre at alle barn får muligheten til å være på skolen hver eneste dag. Men ingen har så langt sett noe til pengene – ikke i revidert, ikke i tiltakspakker eller krisepakker for barn og unge. Så da blir spørsmålet: Hva skal landets kommuner og landets rektorer egentlig forholde seg til? Hvor mye er ministerens lovnader verdt når finansministerens konkrete tall i revidert ikke gir nye penger til kommunene?

Statsråd Guri Melby [12:41:51]: Det jeg sa i forrige spørretime, som jeg fortsatt står ved, og som er det samme regjeringen har sagt hele tiden, er at regjeringen skal stille opp for kommunene. De ordene må jo kommunene tro på, men jeg håper også at de har en viss forståelse for at vi er nødt til å bruke litt tid på å skaffe oss oversikt over situasjonen. For jeg tror heller ikke det er heldig for kommunene dersom vi mister kontrollen på økonomien.

Det allerede er bevilget 5 mrd. kr til kommunesektoren fra Stortinget. Vi er ikke ferdig med krisepakken ennå. Vi er ikke i havn med alt som skal gjøres denne våren.

Jeg er helt sikker på at vi skal finne gode løsninger sammen med kommunesektoren. Det viktige nå er at de sikrer at alle barn får et fullverdig tilbud. Det er ingen tvil

om at utgifter til ekstra lokaler og utgifter til skyss åpenbart faller inn under kategorien ekstraordinære utgifter. Så jeg mener at hvis kommunene har mulighet til å gi flere en fullverdig skolehverdag ved å ta i bruk den type virkemidler, må de gjøre det.

Presidenten: Da er den ordinære spørretimen over.

Sak nr. 3 [12:42:58]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Det er det ingen som gjør, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.44.

